

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGHỆ AN

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

Đề tài:

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM HẠN CHẾ NẠN TẢO HÔN
CỦA HỌC SINH NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ
Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
KHU VỰC MIỀN NÚI NGHỆ AN**

LĨNH VỰC: GIÁO DỤC KỸ NĂNG SỐNG

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGHỆ AN
TRƯỜNG THPT KỶ SƠN

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

Đề tài:

**MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM HẠN CHẾ NẠN TẢO HÔN
CỦA HỌC SINH NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ
Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
KHU VỰC MIỀN NÚI NGHỆ AN**

LĨNH VỰC: GIÁO DỤC KỸ NĂNG SỐNG

Tác giả: 1. PHẠM THỊ HẰNG
2. PHẠM THỊ VÂN
Tổ bộ môn: Tiếng Anh
Số điện thoại: 0846354943

Kỳ Sơn, tháng 4 năm 2022

MỤC LỤC

PHẦN I. ĐẶT VẤN ĐỀ	1
I. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI	1
II. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU.....	3
III. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU	4
IV. PHẠM VI NGHIÊN CỨU	4
V. THỜI GIAN NGHIÊN CỨU.....	5
VI. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	5
PHẦN II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ	6
I. CƠ SỞ LÝ LUẬN	6
1. Đưa ra một số nét về tảo hôn nhằm hạn chế nạn tảo hôn của học sinh người dân tộc thiểu số ở các trường trung học phổ thông miền núi Nghệ An. .6	
2. Những nguyên nhân, hậu quả và tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống, giảm thiểu tỷ lệ học sinh trung học phổ thông ở khu vực miền núi về nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống	6
2.1. Nguyên nhân	6
2.2. Hậu quả: Hậu quả của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống ở độ tuổi từ 12 đến 17	7
2.3. Tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống, giảm thiểu tỷ lệ học sinh trung học phổ thông ở khu vực miền núi tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống	8
3. Một số quy định hướng dẫn trong việc hạn chế tảo hôn qua các văn bản.....	9
II. CƠ SỞ THỰC TIỄN.....	10
1. Thực trạng.....	10
1.1. Thực trạng của việc tảo hôn hiện nay của học sinh THPT các huyện miền núi Nghệ An nói chung	10
1.2. Đưa ra một số về vấn đề giáo dục kỹ năng sống trong trường trung học phổ thông khu vực miền núi Nghệ An hiện nay.....	12
1.3. Thực trạng về vấn đề giáo dục kỹ năng sống trong trường trung học phổ thông khu vực miền núi Nghệ An hiện nay	13
2. Nguyên nhân của tình trạng học sinh bỏ học tại trường trung học phổ thông ở khu vực miền núi	14
2.1. Nguyên nhân khách quan	14
2.2. Nguyên nhân chủ quan.....	15
III. MỘT SỐ BIỆN PHÁP NHẪM HẠN CHẾ NẠN TẢO HÔN CỦA HỌC SINH NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG MIỀN NÚI NGHỆ AN.....	17

1. Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh ở trường trung học phổ thông khu vực miền núi qua các buổi hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm thực tế.....	17
2. Tuyên truyền vận động nhằm giúp học sinh thấy được tầm quan trọng của việc học văn hóa và kỹ năng sống, chống nạn tảo hôn	19
3. Sự kết hợp giữa giáo viên chủ nhiệm với giáo viên bộ môn và Ban giám hiệu, tổ cố vấn nhà trường trong việc giáo dục kỹ năng sống, chống nạn tảo hôn là rất quan trọng.....	20
3.1. Nâng cao trách nhiệm của giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn tìm hiểu về hoàn cảnh gia đình, thông tin các em học sinh trong lớp.....	20
3.2. Kết quả cụ thể qua từng học sinh sau lấy là một số minh chứng....	22
4. Thiết lập mối quan hệ, tình cảm thân thiện giữa giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn với các em học sinh trong lớp.....	26
5. Xây dựng tập thể lớp đoàn kết vững mạnh thông qua các buổi sinh hoạt, các tiết dạy bộ môn, tiết dạy văn hóa giáo dục kỹ năng sống và giáo dục đạo đức	29
6. Phối hợp với các tổ chức như: Ban giám hiệu, công đoàn, đoàn trường để tổ chức các cuộc thi thể thao, văn nghệ, các chương trình game show về văn hóa	31
7. Phối hợp với phụ huynh, hội cha mẹ học sinh, trưởng bản, xã để thực hiện việc tuyên truyền, vận động chống lại nạn tảo hôn	34
8. Công tác phối hợp với các nguồn lực ngoài nhà trường, các ngành chức năng Biên phòng, An ninh xã, huyện và các tổ chức từ thiện,....	37
IV. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC TRONG QUÁ TRÌNH NGHIÊN CỨU VÀ THỰC HIỆN.....	38
PHẦN III. KẾT LUẬN	43
1. Tính mới của đề tài	43
2. Tính khoa học	43
3. Tính hiệu quả	43
PHẦN VI. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT	45
1. Với các cấp, các ngành quản lí.....	45
2. Với giáo viên chủ nhiệm lớp	45
3. Về phía học sinh	46
TÀI LIỆU THAM KHẢO	47

PHẦN I. ĐẶT VẤN ĐỀ

I. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Đất nước Việt Nam chúng ta đã và đang hội nhập nền kinh tế, văn hóa quốc tế và vươn tới giai đoạn 4.0. Bên cạnh đó vẫn đang còn những tỉnh có các huyện miền núi vẫn đang chậm phát triển về nền kinh tế, văn hóa và giáo dục. Đây là bài toán khó giải cho các Ban ngành, Lãnh đạo và Quản lý nhà nước. Nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng này là một trong những nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

Nạn tảo hôn ở các huyện miền núi Nghệ An ngày càng tăng ở mức con số giật mình. Mặc dù được tuyên truyền vận động thường xuyên, nhưng nạn tảo hôn trong cộng đồng dân tộc thiểu số vẫn khá phổ biến nhất là ở huyện miền núi Nghệ An nói chung và trong đó có huyện Kỳ Sơn Nghệ nói riêng.

Là một người giáo viên miền xuôi lên miền núi (Rẻo cao) Huyện Kỳ Sơn công tác được 12 năm và cũng 12 năm làm công tác chủ nhiệm lớp là một quãng thời gian tuy chưa dài nhưng cũng đủ để tôi tìm hiểu hết được cuộc sống sinh hoạt các nét văn hóa, hủ tục lạc hậu, lối sống đơn giản và có nền kinh tế chậm phát triển, làm chỉ để đủ ăn và thậm chí không đủ để sinh hoạt hàng ngày và trông chờ vào các chế độ hỗ trợ của nhà nước của các dân tộc thiểu số nơi đây chủ yếu là dân tộc H'mông, Khơ mú, Thái, Thổ...

Tỷ lệ học sinh bỏ học hằng năm ở độ tuổi từ 12 đến 17 là rất cao, nguyên nhân chủ yếu là từ nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống, văn hóa dân trí thấp nên vấn đề tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống vẫn đang tồn tại và tiếp diễn ngày càng tăng cao. Tuy cũng đã có nhiều biện pháp nhằm ngăn chặn, đẩy lùi nạn tảo hôn nhưng cũng chưa có kết quả do nhiều nguyên nhân, vẫn đang gặp nhiều khó khăn.

Trường THPT Kỳ Sơn là một trong những trường miền núi của Nghệ An nơi tôi đang công tác đa số là học sinh thuộc các dân tộc thiểu số chiếm 97%. Trong đó có 33% H'mông, 37% Khơ mú, 27% là dân tộc Thái còn lại là dân tộc kinh. Hằng năm trong trường THPT Kỳ Sơn chiếm 13% tỷ lệ học sinh bỏ học hoặc đang học lấy chồng, lấy vợ trước tuổi vị thành niên (tảo hôn). Ở cái tuổi mà chưa biết lo, chưa biết suy nghĩ về tương lai. Tuổi mà chúng ta thường gọi là tuổi ăn, tuổi chơi,... Vậy mà các em học sinh đã bỏ học để kết hôn. Đây là vấn đề nan giải cho nhà trường THPT Kỳ Sơn nói riêng và các trường THPT khu vực Nghệ An nói chung.

Là giáo viên công tác nhiều năm ở miền núi, hàng ngày tiếp cận với các em, cùng đồng hành với các em qua các bài học, tôi không đành lòng nhìn các học sinh thân yêu của tôi cứ lần lượt bỏ học để lấy chồng, lấy vợ để rồi một khoảng thời gian gặp lại các em cõng con trên lưng đi làm rẫy ở độ tuổi 13 đến

16 mà phải lo việc nương rẫy để nuôi con, lo kinh tế, lo miếng ăn cái mặc và chưa đủ chín chắn để nuôi dạy con cái. Vì vậy mà hiện nay vẫn có tình trạng mù chữ rất nhiều ở các bản xã trong các huyện chưa hiểu tiếng phổ thông, đang còn rất nhiều cặp vợ chồng ở nhiều độ tuổi khác nhau giao tiếp bằng tiếng dân tộc không hiểu tiếng phổ thông.

*Hình ảnh 2 người mẹ ở tuổi 15 ở xã Na Ngoi và xã Mường Lống
Huyện Kỳ Sơn Nghệ An*

Trong 3 năm trở lại đây cũng do ảnh hưởng đến dịch covid-19 và áp dụng các chỉ thị cách ly quá nhiều nên tình trạng các em học sinh trong bản không ra đi học nữa và kết hôn, ở độ tuổi vị thành niên, các học sinh dân tộc thiểu số thời gian này cũng tăng cao. Thực trạng này đòi hỏi các cấp các ngành chức năng cùng với nhà trường trung học phổ thông khu vực miền núi, thầy cô chủ nhiệm, thầy cô bộ môn và các bộ phận chức trách trong nhà trường có trách nhiệm và cần có giải pháp hữu hiệu để ngăn chặn, đẩy lùi hủ tục lạc hậu đang tác động tiêu cực đến phát triển kinh tế - xã hội tại các địa phương trong tỉnh.

Qua khảo sát và báo cáo của các huyện miền núi Nghệ An từ 2019 đến 2021 trên địa bàn tỉnh có 2.585 trường hợp tảo hôn và 147 cặp kết hôn cận huyết thống; tình trạng tảo hôn chủ yếu là đồng bào dân tộc thiểu số, chiếm đa số là đồng bào dân tộc Mông, dân tộc Khơ mú, Thái...; tình trạng này xảy ra tại 54 xã, bản trong đó huyện Kỳ Sơn, Quỳnh Hợp, Quỳnh Châu... 630 trường hợp tảo hôn. Huyện Kỳ Sơn có 390 trường hợp tảo hôn, huyện Quỳnh Hợp 209 trường hợp tảo hôn, và các xã huyện thuộc tỉnh Nghệ An có 267 trường hợp tảo hôn.

Hậu quả của việc tảo hôn không chỉ vi phạm quy định của Luật Hôn nhân gia đình mà còn có hậu ảnh hưởng đến chất lượng nòi giống, cuộc sống, tâm sinh lý và sự phát triển thể chất của trẻ em. Tảo hôn, ảnh hưởng không nhỏ đến công tác dân số kế hoạch hóa gia đình, bảo vệ, chăm sóc trẻ em và sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Kết hôn khi chưa đủ tuổi trưởng thành sẽ sinh ra những đứa con bị suy dinh dưỡng, còi cọc, không khả năng chống các bệnh tật rất kém cho nên dễ mắc bệnh, nhất là các bệnh hiểm nghèo, trí tuệ kém phát triển; là trở lực ngăn cản xây dựng một xã hội văn minh, tiên bộ, vi phạm đạo đức, vi phạm thuần

phong, mỹ tục của người Việt Nam, là trái với đường lối của Đảng về “Xây dựng một nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”...

Nguyên nhân của tình trạng tảo hôn gia tăng trong những năm gần đây là do ảnh hưởng của tập quán lạc hậu, ăn sâu vào nhận thức của người dân, chi phối trong đời sống, sinh hoạt của đồng bào dân tộc thiểu số: Lấy vợ lấy chồng sớm để có thêm lao động, để có đông con nhiều cháu, bậc cha mẹ sớm được lên chức ông, bà... Nữ sớm có chỗ dựa, nam lấy vợ sẽ nhanh chóng trưởng thành trụ cột, sớm ra ở riêng vì còn đông em trong nhà...; trong hôn nhân cận huyết thống, đồng bào dân tộc thiểu số quan niệm cứ khác họ là lấy nhau được. Bên cạnh nhận thức của đồng bào thì năng lực, trình độ của cán bộ làm công tác tuyên truyền ở tuyến cơ sở cũng còn yếu, hiệu quả chưa cao; cùng với đó các địa phương chưa có các giải pháp hữu hiệu và chế tài đủ sức răn đe nhằm giảm thiểu, ngăn chặn tình trạng tảo hôn đang diễn ra tại địa bàn.

Trước thực trạng trên, Tỉnh ủy Nghệ An đã chỉ đạo các cấp ủy, chính quyền, các cấp, các ngành, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội triển khai đồng bộ nhiều biện pháp như: tăng cường công tác quản lý nhà nước; đẩy mạnh tuyên truyền, vận động đồng bào phòng, chống tảo hôn; tổ chức các hội thảo, hội nghị, xây dựng phiên tòa giả định; tranh thủ thầy cúng, thầy mo trong công tác tuyên truyền, vận động. Đặc biệt Tỉnh ủy đã ban hành *Chỉ thị số 33-CT/TU, ngày 30/10/2017* về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với cấp ủy, chính quyền các cấp trong việc phòng, chống tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số; một số huyện trên địa bàn tỉnh đã ban hành nghị quyết về phòng chống tảo hôn như Thị trấn Mường Xén, huyện Kỳ Sơn; đưa tiêu chí không tảo hôn vào quy định trong hương ước các dòng họ và quy ước thôn, bản. Đến nay việc thực hiện đã đạt được một số kết quả bước đầu, tuy nhiên tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống vẫn tiếp tục xảy ra trong đồng bào dân tộc thiểu số; đặc biệt trong năm 2020, tình trạng tảo hôn lại có chiều hướng gia tăng.

Để đạt được mục tiêu phấn đấu đến năm 2025, cơ bản giảm thiểu tình trạng tảo hôn và chấm dứt hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh, góp phần nâng cao chất lượng dân số và nguồn nhân lực vùng dân tộc thiểu số, trong thời gian tới, các cấp, các ngành, các địa phương cần quan tâm thực hiện một số nhiệm vụ. Đây là lý do tôi chọn đề tài *“Một số giải pháp nhằm hạn chế nạn tảo hôn của học sinh người dân tộc thiểu số ở các trường trung học phổ thông miền núi Nghệ An”* cho sáng kiến kinh nghiệm của mình.

II. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Căn cứ vào thực tế học sinh ở các trường khu vực miền núi Nghệ An nói chung và học sinh Trường THPT Kỳ Sơn nói riêng, và căn cứ vào cơ sở lý luận tổ chức hướng dẫn quản lý học sinh tham gia các hoạt động giáo dục về nạn tảo hôn ở lứa tuổi học sinh. Đưa ra một số biện pháp nâng cao hoạt động, phong trào thu hút học sinh đến trường, hạn chế tình trạng tảo hôn trong nhà trường.

- Phân tích và làm rõ thực trạng tảo hôn của học sinh đặc biệt là học sinh miền núi Nghệ An, giáo dục đạo đức, tuyên truyền vận động cho học sinh trung học phổ thông. Từ đó đề xuất một số giải pháp về vai trò của giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn và toàn thể nhà trường trong việc giáo dục kỹ năng sống cho học sinh, tổ chức tổ tư vấn cho học sinh trường trung học phổ thông khu vực miền núi.

- Đưa ra được những phương pháp cụ thể trong công tác giáo dục kỹ năng sống cho các em để giảm tỷ lệ tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

- Tìm ra những phương pháp nhằm thu hút những học sinh có nguy cơ bỏ học để kết hôn, bắt vợ, chán học, ăn chơi lêu lổng...

- Kết hợp với Ban giám hiệu, công đoàn, đoàn trường, giáo viên bộ môn và hội cha mẹ học sinh để giúp đỡ các em học sinh hiểu được những hệ lụy về sau khi tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

- Tìm ra những phương pháp tạo hứng khởi cho các em vui vẻ thoải mái cho các em học sinh mỗi khi đến trường qua các bài học và các hoạt động ngoại khóa, văn nghệ, thể dục thể thao và giúp các em tận hưởng được giá trị ở tuổi thanh xuân.

III. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

- Nghiên cứu lý luận vai trò của giáo viên, giáo viên chủ nhiệm lớp đã thể hiện trong công tác giáo dục kỹ năng sống, giúp những em học sinh có tư tưởng nhác học, chán học mà thích yêu đương hiểu được vai trò của người học sinh chưa trưởng thành.

- Khảo sát đánh giá thực trạng công tác giáo dục kỹ năng sống, vận động học sinh và tuyên truyền những giá trị sống hiệu kỹ về luật hôn nhân gia đình với những đối tượng học sinh có nguy cơ bỏ học để kết hôn hoặc đang học mà vẫn kết hôn khi chưa đủ tuổi kết hôn.

- Đề ra những giải pháp hiệu quả và cụ thể trong việc áp dụng nhằm nâng cao chất lượng giáo dục kỹ năng sống học sinh trong trường THPT khu vực miền núi Nghệ An.

- Khảo sát tính khả thi của các giải pháp.

IV. PHẠM VI NGHIÊN CỨU

- Đối tượng: Học sinh trường trung học PTTH Kỳ Sơn nói riêng và các trường THPT miền núi Nghệ An nói chung.

- Khách thể:

+ Học sinh dân tộc thiểu số Thái, H'mông, Khơ mú, Tày...

+ Học sinh cá biệt.

+ Học sinh có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn (Bố mẹ có di truyền thông tảo hôn, bố mẹ bỏ nhau, bố hoặc mẹ đi tù, bố mẹ mất sớm ở với người thân...).

+ Học sinh ham chơi hay vắng học thường xuyên, học sinh phát triển tâm

sinh lý phát triển sớm.

+ Học sinh có ý tưởng bắt vợ vào các dịp lễ theo phong tục của người dân tộc thiểu số ở miền núi, vùng cao...

V. THỜI GIAN NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu trong thời gian 3 năm: Năm học 2019 - 2022.

Tình trạng tảo hôn trong những năm trước 2019 tăng nhanh vì vậy tôi quyết định và tìm hiểu nguyên nhân và tìm phương pháp nghiên cứu.

VI. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- Nghiên cứu lý luận.
- Nghiên cứu thực tiễn.
- Thu thập thông tin, tìm hiểu thực tế.
- Xử lý, tổng hợp thông tin, khái quát, rút ra kết luận và đề ra giải pháp phù hợp.
- Thử nghiệm đề tài vào thực tiễn và tiếp tục bổ sung hoàn thiện.

PHẦN II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

I. CƠ SỞ LÝ LUẬN

1. Đưa ra một số nét về tảo hôn nhằm hạn chế nạn tảo hôn của học sinh người dân tộc thiểu số ở các trường trung học phổ thông miền núi Nghệ An.

Nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống ở trường học của các em học sinh dân tộc thiểu số ra gây ra nhiều hệ lụy và hậu quả không hề nhỏ về việc giáo dục văn hóa và giáo dục kỹ năng sống, giáo dục đạo đức. Ngoài ra nạn tảo hôn còn ảnh hưởng đến sự phát triển kinh tế và văn hóa rất nặng nề...

Mỗi một người giáo viên bộ môn, giáo viên chủ nhiệm đều đã được Ban giám hiệu nhà trường giao nhiệm vụ không chỉ giảng dạy kiến thức văn hóa cho các em mà còn quản lý, giáo dục kỹ năng sống cho các em học sinh. Để làm tốt được cả 2 công việc đó đòi hỏi mỗi người giáo viên đều phải thật sự tâm huyết và không ngừng trau dồi cho mình kiến thức và biện pháp và đặc biệt là những biện pháp chủ nhiệm trong công tác giáo dục kỹ năng sống, giáo dục đạo đức để hạn chế tỷ lệ học sinh tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. Giáo viên, giáo viên chủ nhiệm là một trong những giáo viên đang giảng dạy ở lớp có đủ các tiêu chuẩn và điều kiện đứng ra làm chủ nhiệm lớp trong một năm học hoặc trong tất cả các năm tiếp theo của cấp học. Giáo viên chủ nhiệm lớp thực hiện nhiệm vụ quản lý lớp học và là nhân vật chủ chốt, là linh hồn của lớp, người tập hợp, dìu dắt giáo dục học sinh phấn đấu trở thành con ngoan, trò giỏi, bạn tốt, công dân tốt và xây dựng một tập thể học sinh vững mạnh.

Là giáo có vai trò quyết định trong việc bảo đảm chất lượng giáo dục, có vị thế quan trọng trong xã hội, được xã hội tôn vinh. Theo đó, Nhà giáo phải có những tiêu chuẩn sau đây:

- Có phẩm chất, tư tưởng, đạo đức tốt;
- Đáp ứng chuẩn nghề nghiệp theo vị trí việc làm;
- Có kỹ năng cập nhật, nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ;
- Bảo đảm sức khỏe theo yêu cầu nghề nghiệp.
- Nắm vững luật hôn nhân để tuyên truyền trong trường học

2. Những nguyên nhân, hậu quả và tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống, giảm thiểu tỷ lệ học sinh trung học phổ thông ở khu vực miền núi về nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống

2.1. Nguyên nhân: Theo văn hóa hủ tục lạc hậu, tục bắt vợ, bắt chồng. Về kinh tế nghèo nàn nên trẻ em phải đi làm để kiếm kế sinh nhai quá sớm. Về văn hóa giáo dục của xã hội và gia đình, bản xã còn nhiều hạn chế chưa có tính quyết liệt. Ý thức của người dân chưa cao. Pháp luật hôn nhân và gia đình chưa được thực thi đầy đủ hoặc không phát huy tác dụng, công tác tuyên truyền, vận động chưa cao,

chưa thực sự có hiệu quả, học cách sống thử, lối sống tự do. Hiện nay mạng xã hội cũng có nhiều phim ảnh đồi trụy nên các em học theo cách sống thời thượng và đây cũng là một trong nguyên nhân dẫn đến tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. Cũng vì do văn hóa và hủ tục lạc hậu ở các dân tộc thiểu số đã ăn sâu và con em dân tộc nên vấn đề ngăn chặn nạn tảo hôn không chỉ ngày một, ngày hai và không chỉ riêng một cá nhân nào đó mà còn phải kết hợp nhiều nhóm, nhiều tổ chức, ban ngành về việc chống nạn tảo hôn. Để hạn chế tình trạng tảo hôn thì ngoài việc dạy văn hóa thì người giáo viên còn biết dạy kỹ năng sống cho các em các cháu học sinh, kết hợp với nhiều tổ chức trong và ngoài nhà trường.

2.2. Hậu quả: Hậu quả của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống ở độ tuổi từ 12 đến 17

Sinh con sớm và sinh nhiều con trong khi cơ thể chưa phát triển đầy đủ nên ảnh hưởng xấu đến sức khỏe của cả mẹ và con, người mẹ thường tử vong khi sinh con ở độ tuổi quá nhỏ, cản trở sự tiến bộ của bản thân, mất cơ hội học hành, tham gia hoạt động xã hội, không có giai đoạn tuổi thanh xuân. Mà tuổi thanh xuân là tuổi đẹp nhất nhiều cơ hội thể hiện tài năng, yêu thích và phát triển nhân cách, văn hóa ...

Khi kết hôn sớm trẻ em sẽ không được nghỉ ngơi và thư giãn, không được tham gia vui chơi, tham gia những hoạt động giải trí và được tự do tham gia các sinh hoạt văn hóa và nghệ thuật phù hợp với lứa tuổi....

Hiện nay tỷ lệ ly hôn ở các vùng dân tộc thiểu số ngày càng tăng cao. Hầu hết là nguyên nhân từ tảo hôn, đói nghèo, con cái không được giáo dục đầy đủ, chồng, vợ bỏ nhà đi làm ăn để con cai nheo nhóc cho ông bà già...

Trẻ em buộc phải kết hôn sớm ít khi được tiếp tục việc học hành, cản trở họ có hy vọng về sự độc lập, cản trở họ được tiếp thu những nền giáo dục tiên tiến, hiện đại nhằm phát triển tối đa nhân cách, tài năng, các khả năng về trí tuệ và thể chất của trẻ em;

Đời sống gia đình khó khăn vì vợ chồng trẻ chưa có kinh tế vững vàng, con cái nheo nhóc, vợ chồng thiếu kinh nghiệm nuôi dạy con, có thể dẫn đến gia đình bất hòa, chất lượng cuộc sống kém...

Tảo hôn khiến khả năng kiếm sống hoặc đóng góp về kinh tế cho gia đình là rất thấp dẫn đến tỷ lệ đói nghèo ngày càng tăng cao, thêm gánh nặng về mọi mặt cho xã hội: dân số tăng nhanh, gây áp lực y tế, giáo dục,... kìm hãm sự phát triển của xã hội.

Tảo hôn có nguy cơ gây hậu quả nghiêm trọng cho sự phát triển xã hội do ảnh hưởng của chất lượng dân số, một xã hội mà tỷ lệ người thiếu năng về thể chất, thiếu năng về trí tuệ, người tàn tật, khuyết tật lớn sẽ là gánh nặng cho xã hội. Mặt khác, phần lớn các cặp vợ chồng tảo hôn khi tuổi đời còn ít, phải nghỉ học, mất cơ hội học tập, thiếu kiến thức xã.

2.3. Tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng sống, giảm thiểu tỷ lệ học sinh trung học phổ thông ở khu vực miền núi tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống

Việc dạy kỹ năng sống cho các em để duy trì sĩ số học sinh, giảm tỷ lệ tảo hôn có vai trò vô cùng quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục. Học sinh bỏ học giữa chừng hoặc đang học mà kết hôn là một trong những yếu tố tạo nên mối nguy hại lớn cho xã hội, cộng đồng gây ra nhiều hệ lụy trong tương lai. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói **“Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu”**. Thật vậy, một dân tộc mà dân trí thấp kém thì khó có điều kiện để tiếp thu và phát huy tinh hoa văn hóa, khoa học, công nghệ mới của nhân loại. Do đó chúng ta cần làm tốt công tác tuyên truyền, vận động và giáo dục kỹ năng sống, giảm thiểu tỷ lệ học sinh tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống để góp phần xây dựng sự nghiệp giáo dục phát triển bền vững.

Để công tác giáo dục kỹ năng sống đạt hiệu quả cần rất nhiều yếu tố chủ quan và khách quan, trong đó việc các em đi học chăm ngoan học giỏi đóng một phần không nhỏ. Học sinh có chí phát triển chăm ngoan học tập, đầy đủ thì việc tiếp thu bài mới tốt hơn. Nắm vững kiến thức các môn học trong chương trình một cách liền mạch và có hệ thống, đây là yếu tố quan trọng thu hút các em đam mê thích đi đến trường mỗi ngày và học hỏi được nhiều kỹ năng trong cuộc sống ngoài các kỹ năng học văn hóa thì các em học sinh còn học được những kỹ năng sau.

- Biết chào hỏi lễ phép trong nhà trường, ở nhà và ở nơi công cộng;
- Kỹ năng kiểm soát tình cảm, kìm chế thói hư tật xấu, sở thích cá nhân;
- Biết phân biệt hành vi đúng - sai, phòng tránh tệ nạn xã hội
- Kỹ năng trình bày ý kiến, diễn đạt, mạnh dạn tự tin thuyết trình trước đám đông;
- Kỹ năng ứng phó với biến đổi khí hậu như động đất, sóng thần, bão lũ; kỹ năng ứng phó với tai nạn như cháy, nổ...;
- Kỹ năng ứng phó với tai nạn đuối nước;
- Kỹ năng sống còn là những kiến thức về giới tính, chống lại sự cám dỗ từ tệ nạn xã hội, chống xâm phạm tình dục;
- Kỹ năng ứng phó với một tình huống bạo lực trong học sinh (khi tình trạng bạo lực trong học sinh thường xảy ra),...

Kỹ năng sống của học sinh chỉ có thể được hình thành thông qua hoạt động học tập cũng như các hoạt động giáo dục khác trong và ngoài nhà trường.

Việc giáo dục kỹ năng sống không chỉ thực hiện trong nhà trường, qua các môn học chính khóa, dù rất quan trọng, mà còn phải được thực hiện ở các môi trường giáo dục khác như gia đình, xã hội, bằng các hình thức khác nhau như:

- + Trong sự kết hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội;

+ Bằng nhiều hoạt động trải nghiệm đa dạng, phong phú như: hoạt động văn hóa, nghệ thuật; hoạt động xã hội, hoạt động ngoại khóa; hoạt động tiếp cận khoa học - kỹ thuật; hoạt động tham quan, dã ngoại;

3. Một số quy định hướng dẫn trong việc hạn chế tảo hôn qua các văn bản

Tảo hôn là việc lấy vợ, lấy chồng khi một bên hoặc cả hai bên chưa đủ tuổi kết hôn theo quy định của pháp luật (điểm a khoản 1 Điều 8 Luật Hôn nhân và gia đình 2014 - Nam từ đủ 20 tuổi trở lên, nữ từ đủ 18 tuổi trở lên).

Hôn nhân cận huyết thống được hiểu là hôn nhân giữa nam và nữ trong cùng họ hàng thân thuộc chưa quá ba thế hệ. Đó là việc kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng giữa những người cùng huyết thống trực hệ với nhau; giữa những người có họ trong phạm vi ba đời. Theo quy định của Luật Hôn nhân và gia đình năm 2014 thì những người trong phạm vi ba đời được xác định như sau: đời thứ nhất là cha mẹ; đời thứ hai là anh chị em cùng cha mẹ, cùng cha khác mẹ, cùng mẹ khác cha; đời thứ ba là anh chị em con chú, con bác, con cô, con cậu, con dì.

Tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống bị xử nghiêm theo quy định của pháp luật

Nghị định 82/2020/NĐ-CP ngày 15/7/2020 của Chính phủ quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bổ trợ tư pháp; hành chính tư pháp; hôn nhân và gia đình; thi hành án dân sự; phá sản doanh nghiệp, hợp tác xã, có hiệu lực từ ngày 01/9/2020.

Trong đó, quy định mức xử phạt vi phạm hành chính lĩnh vực hôn nhân và gia đình như sau:

- Tảo hôn, tổ chức tảo hôn
- Tổ chức lấy vợ, lấy chồng cho người chưa đủ tuổi kết hôn: phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 3.000.000 đồng.
- Duy trì quan hệ vợ chồng trái pháp luật với người chưa đủ tuổi kết hôn mặc dù đã có bản án, quyết định đã có hiệu lực pháp luật của Tòa án: phạt tiền từ 3.000.000 đồng đến 5.000.000 đồng.
- Vi phạm quy định về kết hôn, ly hôn và vi phạm chế độ hôn nhân một vợ, một chồng
  - Phạt tiền từ 3.000.000 đồng đến 5.000.000 đồng đối với các hành vi sau:
    - Đang có vợ hoặc đang có chồng mà kết hôn với người khác, chưa có vợ hoặc chưa có chồng mà kết hôn với người mà mình biết rõ là đang có chồng hoặc đang có vợ.
    - Đang có vợ hoặc đang có chồng mà chung sống như vợ chồng với người khác.
    - Chưa có vợ hoặc chưa có chồng mà chung sống như vợ chồng với người mà mình biết rõ là đang có chồng hoặc đang có vợ.
  - Kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng giữa người đã từng là cha, mẹ nuôi

với con nuôi, cha chồng với con dâu, mẹ vợ với con rể, cha dượng với con riêng của vợ, mẹ kế với con riêng của chồng.

- Cản trở kết hôn, yêu sách của cải trong kết hôn hoặc cản trở ly hôn.

- Phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 20.000.000 đồng đối với các hành vi sau:

Kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng giữa những người cùng dòng máu về trực hệ hoặc giữa những người có họ trong phạm vi ba đời.

- Kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng giữa cha, mẹ nuôi với con nuôi.

- Cưỡng ép kết hôn hoặc lừa dối kết hôn; cưỡng ép ly hôn hoặc lừa dối ly hôn.

- Lợi dụng việc kết hôn để xuất cảnh, nhập cảnh, cư trú, nhập quốc tịch Việt Nam, quốc tịch nước ngoài; hưởng chế độ ưu đãi của Nhà nước hoặc để đạt được mục đích khác mà không nhằm mục đích xây dựng gia đình.

- Lợi dụng việc ly hôn để trốn tránh nghĩa vụ tài sản, vi phạm chính sách, pháp luật về dân số hoặc để đạt được mục đích khác mà không nhằm mục đích chấm dứt hôn nhân.

Ngoài ra, tùy theo mức độ, tính chất vi phạm mà tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự.

Tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống là hủ tục lạc hậu, là một trong những tệ nạn xã hội, đang ngăn cản việc thực hiện chương trình, mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới, là trở lực thực hiện đường lối của Đảng về xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Đấu tranh bài trừ tệ nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống là nhiệm vụ vừa cấp bách, vừa lâu dài của toàn Đảng, toàn dân, của cả hệ thống chính trị. (*Trích từ luật Hôn nhân gia đình*)

II. CƠ SỞ THỰC TIỄN

1. Thực trạng

1.1. Thực trạng của việc tảo hôn hiện nay của học sinh THPT các huyện miền núi Nghệ An nói chung

Cứ đầu năm học mới thì ban tuyên truyền vận động, ban giám hiệu nhà trường và giáo viên chủ nhiệm lại có vai trò và nhiệm vụ vận động học sinh. Dù các nhà trường đã cố hết sức để vận động, tuyên truyền nhưng chỉ huy động được 73% học sinh thi vào cấp III.

“Theo số liệu thống kê chưa đầy đủ của ngành giáo dục tỉnh Nghệ An, trong những năm học trước đây có gần 12.000 em học sinh trong tỉnh bỏ học, trong đó hơn 9.000 học sinh khối phổ thông và hơn 1.000 học sinh khối bổ túc, trong đó chiếm 55% là học sinh khu vực miền núi bỏ học để kết hôn và vì hoàn cảnh” (*Trích báo Giáo dục Nghệ An*).

Đây là điều rất đáng báo động cho thế hệ trẻ Nghệ An nói riêng và đất nước

Việt Nam chúng ta nói chung.

Không khác mấy so với Kỳ Sơn, huyện miền núi Tương Dương, Quế Phong... số học sinh bỏ học cũng khá đông. Riêng địa bàn huyện Tương Dương, một số học sinh muốn theo học cấp 3 thì phải ra thị trấn để học vì hầu hết các huyện miền núi là trường cấp 3 chỉ xây dựng tập trung ở thị trấn, thị xã nên việc đi lại của các em học sinh rất khó khăn. Mặc dù mới chỉ là trung tâm của huyện thôi nhưng cách bản làng nơi các em sinh sống cả chục cây số, có nơi đi thuyền theo đường sông Nậm Non từ nhà đến trường mất 2 ngày trời như: Nhôn Mai, Mai Sơn, Luân Mai... Cuộc sống của đồng bào nơi đây hiện đang gặp không ít khó khăn, mới ra Tết mà nhiều gia đình không còn lấy một hạt gạo. Điển hình như vùng bản Phòng thuộc xã Tam Hợp hoặc một số bản làng nằm trong thung lũng lòng hồ Thủy điện Bản Vẽ. Những ngày đầu của kỳ nghỉ Tết vừa qua, lãnh đạo huyện Tương Dương đã chỉ đạo vận động và hỗ trợ các em học sinh đến trường, đến lớp. Trong đó có cả số học sinh cấp 2 và cấp 3 bị ở lại hoặc bỏ học từ vài năm trước, đều được mời về trung tâm huyện theo học lớp bổ túc và đã có hơn 300 em hiện đang trở lại theo học lớp học này.

Thêm một huyện miền núi có số lượng học sinh bỏ học nhiều lên con số gần 1.000 em là huyện Quế Phong. Nét hủ tục lạc hậu của các dân tộc thiểu số vùng cao của Tỉnh Nghệ An vẫn đang con đeo đẳng chưa thể chấm dứt được vì thế ảnh hưởng đến nền kinh tế và giáo dục rất cao.

Một số hình ảnh mới nhất sau được chụp vào dịp tết Nguyên Đán năm 2022 mà tôi đã vào chụp và tận mắt chứng kiến cảnh sinh sống nghèo nàn, tạm bợ không có chí tiến thủ và không chỉ ở thực tế hiện tại mà cảnh này đã tồn tại từ nhiều thế hệ trước cho đến nay. Nếu chúng ta không có biện pháp tối ưu nhất thì khó có thể khắc phục được nạn đói nghèo của những vùng dân tộc thiểu số khu vực miền núi Nghệ An.

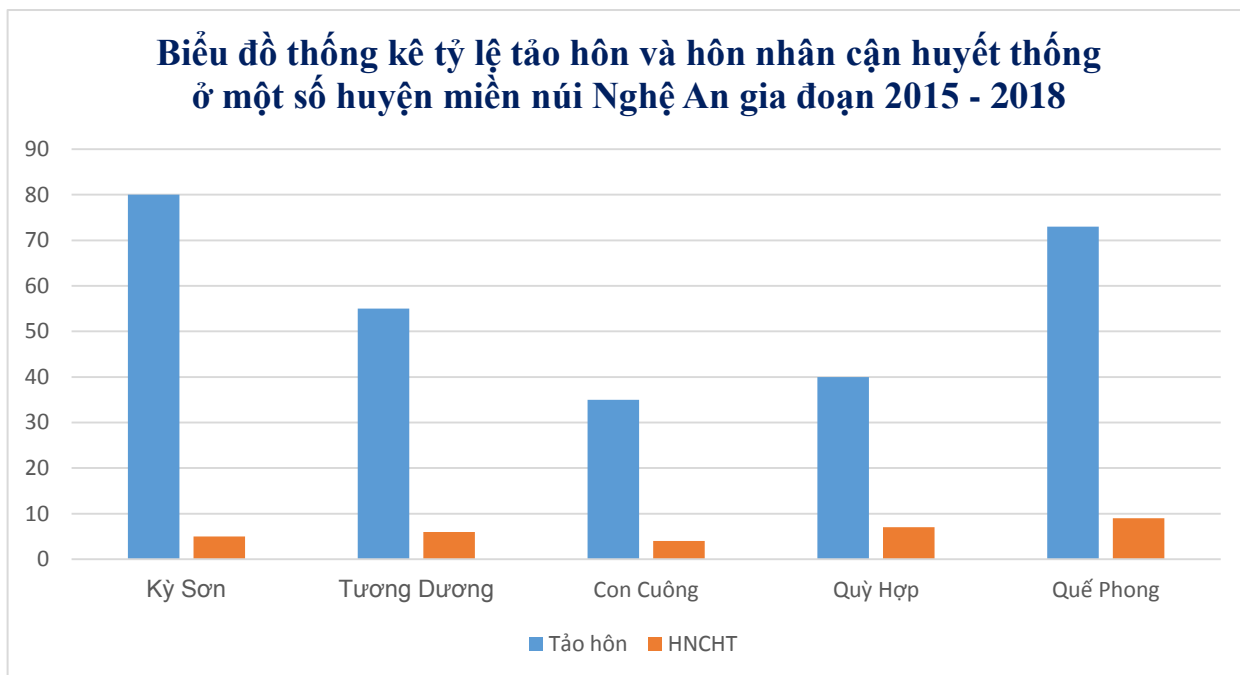
1.2. Đưa ra một số về vấn đề giáo dục kỹ năng sống trong trường trung học phổ thông khu vực miền núi Nghệ An hiện nay

Qua thực tế tìm hiểu học sinh Trường THPT Kỳ Sơn những năm gần đây tôi nhận thấy vấn đề kỹ năng sống, đạo đức học sinh nơi đây đang là vấn đề trăn trở, đến mức báo động, là nỗi lo của cả gia đình, nhà trường và xã hội. Một số học sinh không còn hiểu được hậu quả của việc tảo hôn, thích là yêu, là bắt gái (hủ tục bắt vợ), không sợ pháp luật, không biết tôn trọng ý kiến của người trưởng thành, giáo viên, người lớn tuổi... Nhiều học sinh không chăm lo rèn luyện và bồi dưỡng, kỹ năng sống, đạo đức của bản thân, sống buông thả, tùy tiện, bất chấp đạo lý, dễ sa vào tệ nạn xã hội, thích yêu đương dẫn đến vi phạm luật pháp và thất bại trong cuộc sống. Một số học sinh thường hay nói tục, chửi thề, sử dụng ngôn ngữ tùy tiện trong giao tiếp. Một số học sinh đua đòi lối sống thời thượng, thích làm nổi bật mình một cách lộ bịch, kệch cỡm bằng những hành vi phản cảm, vô văn hóa như xăm hình, nhuộm tóc nhiều màu, thích chơi trội thể hiện mình. Mặc dù là đất nước ngày càng cố gắng để vươn lên phát triển để sánh vai với các cường quốc trên thế giới. Hầu hết những vụ gây gỗ, bạo lực của học sinh xuất phát từ những lí do yêu đương và tranh dành bạn gái của các dân tộc thiểu số thuộc vùng miền núi. Trong những năm gần đây đã xảy ra nhiều vụ đánh nhau vì yêu đương dẫn đến chết người ở độ tuổi học sinh, có thể kể như nhìn thấy ghét, khiêu khích, ghen tuông, bị xúi giục, thích làm anh chị,... Hiện tượng học sinh trốn học để yêu, bỏ tiết, đi chơi... là vấn đề làm đau đầu Ban giám hiệu Nhà trường cũng như giáo viên bộ môn và đặc biệt là giáo viên chủ nhiệm. Cụ thể trong năm học 2017 - 2018 có 51 cặp học sinh vi phạm pháp luật tảo hôn, bắt vợ, hơn 15 trường hợp hôn nhân cận huyết thống.

Theo số liệu báo cáo của 3 huyện Kỳ Sơn, Tương Dương, Con Cuông đối với Ban Văn hóa - Xã hội Hội đồng nhân dân tỉnh thông qua cuộc khảo sát, từ năm 2018 đến 2019, ở tại 3 địa phương này có tổng 713 cặp tảo hôn; trong đó có 192 cháu gái tảo hôn dưới 16 tuổi. Riêng hôn nhân cận huyết thống có hơn 30 cặp. Tuy nhiên, con số này vẫn chưa phản ánh đúng thực tiễn ở cơ sở, bởi việc điều tra chưa được triển khai bài bản, mặt khác tâm lý của người dân cũng muốn giấu diếm.

Khi cuộc sống ngày càng trở nên hiện đại, công nghệ thông tin bùng nổ, thế giới trở nên “phẳng” thì vấn đề giáo dục kỹ năng sống, đạo đức càng cần phải được nâng cao và giữ gìn nét văn hóa giáo dục của dân tộc Việt Nam.

1.3. Thực trạng về vấn đề giáo dục kỹ năng sống trong trường trung học phổ thông khu vực miền núi Nghệ An hiện hiện nay

Kỳ Sơn là một trong những huyện có số học sinh bỏ học tảo hôn nhiều nhất tỉnh. Trường THPT Kỳ Sơn năm học 2018 - 2019 có 11 em gái bỏ học lấy chồng; Trường THPT Tương Dương có 10 em; Trường THCS Mường Lống (Kỳ Sơn) và Trường THCS Tam Hợp (Tương Dương), mỗi trường đều có 3 em bỏ học lấy chồng. Và tình trạng tảo hôn không chỉ có ở đồng bào Mông (do phong tục tập quán khi con gái đến nhà con trai thì sẽ là ma của nhà con trai) mà có ở các đồng bào dân tộc Thái, Khơ mú, Đan Lan và kể cả dân tộc Kinh, dù không có phong tục này.

Điều đáng nói là học sinh ở vùng miền núi Nghệ An có 95% đồng bào dân tộc thiểu số nên chất lượng giáo dục kỹ năng sống không thể đạt được kết quả như những vùng miền xuôi. Trước thực trạng học sinh bỏ học ồ ạt để kết hôn, ngành giáo dục huyện đã huy động giáo viên đi vào từng thôn bản để vận động các em tới lớp nhưng hiệu quả chưa cao.

Mỗi năm toàn huyện Kỳ Sơn có khoảng 200 học sinh cấp II, cấp III bỏ học giữa chừng, nhiều nhất trong số này là học sinh người Khơ Mú và dân tộc H'Mông. Tỷ lệ học sinh thi vào cấp III cũng chỉ chừng 70%. Tình trạng học sinh bỏ học giữa chừng để kết hôn dẫn đến rất nhiều hệ lụy cho các em vì nếu không tốt nghiệp cấp III thì để đi học nghề cũng rất khó.

Theo tổng hợp của Sở Giáo dục và Đào tạo, từ năm học 2010 - 2011 đến nay, tình trạng tảo hôn ở độ tuổi học sinh ở Nghệ An diễn ra khá phổ biến, một

năm xấp xỉ gần 2.000 học sinh, 998 học sinh ở bậc THCS và 795 học sinh ở bậc THPT, còn lại là số học sinh đã bỏ học ở tuổi học tiểu học trong đó tập trung nhiều ở khu vực miền núi, vùng sâu, vùng xa. Đa phần học sinh bỏ học là vì hoàn cảnh nghèo, khó khăn, và đặc biệt là tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

Hầu hết các trường THPT khu vực miền núi đóng ở địa bàn thị trấn cách các xã các bản hàng chục km. Ngoài ra, do tập quán, hủ tục lạc hậu ở nhiều vùng sâu, vùng xa, đặc biệt là vùng có đông người dân tộc Mông, Khơ Mú, các em sau khi nghỉ Tết, phần thì theo bố mẹ đi làm ăn xa, phần thì bỏ học để lấy vợ, lấy chồng. Một điều cũng rất đáng buồn nữa là do gần đây có rất nhiều thông tin sinh viên tốt nghiệp đại học xong không có việc làm đã ảnh hưởng đến suy nghĩ, quan điểm của nhiều phụ huynh. Bởi thế, nhiều người không muốn cho con theo học.

Thời gian qua Nhà nước và tỉnh cũng đã có nhiều chính sách hỗ trợ học sinh vùng cao giúp các em yên tâm đến trường. Đó là hỗ trợ tiền ăn cho học sinh bán trú, mỗi tháng được hỗ trợ bằng 40% mức lương tối thiểu chung, hỗ trợ gạo. Học sinh bán trú được ở trong khu bán trú của nhà trường; đối với những học sinh phải tự lo chỗ ở, mỗi tháng được hỗ trợ bằng 10% mức lương tối thiểu chung. Tỉnh cũng đã đầu tư ngân sách để xây dựng các trường nội trú, bán trú ở các huyện vùng sâu, vùng xa. Nhiều nơi vận động phụ huynh, kêu gọi các nguồn xã hội hóa để xây dựng các trường bán trú dân nuôi, tổ chức nấu ăn cho học sinh để các em yên tâm đến trường. Ngoài ra, hàng năm vào đầu các năm học, các trường đều tổ chức đi vận động để con em đến trường đầy đủ, có chính sách ưu tiên giúp đỡ cho học sinh nghèo, học sinh có hoàn cảnh khó khăn.

Ngoài ra, để giải quyết triệt để tình trạng học sinh bỏ học kết hôn không phải là việc làm dễ dàng, ngày một ngày hai mà cần có các giải pháp đồng bộ, cần phải tìm hiểu rõ các nguyên nhân để có biện pháp khắc phục. Trong đó, cần nâng cao nhận thức của xã hội, gia đình và học sinh về tầm quan trọng và giá trị học tập, kiến thức đối với đời sống lao động, cơ hội việc làm, khuyến khích gia đình nghèo, gia đình người dân tộc thiểu số động viên con em đi học hết cấp THPT, lên cao đẳng, đại học mang kiến thức về bản, làng để phát triển kinh tế phát triển đời sống văn minh, nói không với tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

Trong số học sinh bỏ học trong các năm học ở tỉnh Nghệ An, thì học sinh bỏ học để kết hôn miền núi chiếm đa số. Thực trạng đó không quá bất ngờ nhưng đặt ra nhiều trở ngại cho các cấp, các ngành trước thềm năm học mới, nhất là việc học sinh sẽ đi về đâu sau khi rời ghế nhà trường...

2. Nguyên nhân của tình trạng học sinh bỏ học tại trường trung học phổ thông ở khu vực miền núi

2.1. Nguyên nhân khách quan

- Địa bàn Thị trấn là trung tâm mà Trường học đóng với nhiều xã bản ở cách xa trường cách hàng chục km, học sinh thường xuyên đi đến bất thường, nên việc

quản lý học sinh thiếu ổn định. Hầu hết các em là dân tộc thiểu số xa nhà để đến trường phải thuê trọ để đi học nên thời gian ở phòng trọ không được quản lý chặt chẽ. Độ tuổi của các em là độ tuổi nhạy cảm, sinh lý phát triển, tâm lý bất ổn thiếu sự quản lý của gia đình và nhà trường và đặc biệt là giáo viên chủ nhiệm lớp và giáo viên bộ môn.

- Học sinh học yếu không theo kịp chương trình, thua kiến thức bạn, học yếu bị thầy cô phê bình, học kém bị cô thầy bộ môn phạt và nhắc nhở nhiều, không muốn học nên bỏ tiết, bỏ giờ ra ngoài lêu lổng, yêu sớm, tập sống thử dẫn đến tiếp thu những điều xấu...

- Một nguyên nhân nữa như đã nói đến ở trên là sự phát triển của công nghệ, hầu hết các em học sinh đi học đều có điện thoại, có kết nối mạng internet nên việc các em xem và bắt chước những hành động trên mạng. Xem phim lậu và những hình ảnh phản cảm là điều không thể tránh khỏi. Tuy nhiên như tất cả chúng ta đều biết việc phân biệt được tốt - xấu, cái nên học và cái không nên học ở độ tuổi học sinh cũng như hoàn cảnh của các em là điều không dễ nên dẫn đến tình trạng bỏ học nhiều để kết hôn và hôn nhân cận huyết thống là điều không tránh khỏi.

2.2. Nguyên nhân chủ quan

- Nguyên nhân cơ bản nhất của tình trạng học sinh vùng cao bỏ học đó là do thiếu sự giáo dục về kỹ năng sống, đạo đức thiếu hiểu biết về luật hôn nhân gia đình. Pháp luật chưa thực sự nghiêm trong phạm vi tảo hôn và chưa loại bỏ được luật bắt vợ, bắt chồng, ép duyên, bên cạnh đó hoàn cảnh gia đình quá khó khăn dẫn đến các em không có điều kiện để đi học. Gia đình nghèo đi làm thuê ở xa, để con em ở nhà với anh chị, ông bà, hoặc người thân. Người thân thiếu quan tâm dẫn đến học sinh nghỉ học nhiều, bỏ học. Do kinh tế gia đình khó khăn đã khiến nhiều học sinh phải theo cha mẹ đi làm xa, hoặc bỏ học để phụ giúp công việc gia đình.

Phóng sự VTV. Bản Khe Linh - Huyện Kỳ Sơn Nghệ An

Nguồn: https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=7tvU_IJM6vs

Ra Tết là do nạn tảo hôn và tập tục bắt vợ vẫn còn tiếp diễn và còn tăng cao. Một số em học sinh sau khi nghỉ Tết bỏ học lấy vợ, lấy chồng hoặc buộc phải lấy

chồng dù tuổi đời còn rất trẻ và pháp luật không cho phép.

Hiện nay trên toàn thế giới, có hơn 700 triệu phụ nữ kết hôn ở độ tuổi trẻ em. Cứ 3 phụ nữ thì có 1 người (khoảng 250 triệu người) kết hôn trước tuổi 15. Tảo hôn ảnh hưởng trầm trọng tới cuộc sống và sức khỏe của các em gái, làm mất đi các cơ hội và cản trở tương lai của các em, bao gồm nghề nghiệp mà các em mong muốn, cũng như gây ảnh hưởng sâu sắc tới gia đình của các em. Trẻ em gái kết hôn trước tuổi 18 thường phải bỏ học và có nhiều nguy cơ bị bạo lực gia đình. So với phụ nữ sinh con ở độ tuổi trên 20 thì các bà mẹ trẻ em có nhiều nguy cơ tử vong do những biến chứng thai sản và trong quá trình sinh con. Con cái của các bà mẹ trẻ con thường bị chết lưu hoặc chết trong những tháng đầu đời. Những biến chứng thai sản này là nguyên nhân gây tử vong hàng đầu của các bà mẹ trẻ con ở các quốc gia đang phát triển.

Bà Trương Thị Mai phát biểu tại hội thảo chống nạn tảo hôn ở Hà Nội và yêu cầu Bộ luật hôn nhân đưa ra luật nặng đối với những cặp vợ chồng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống vào đầu tháng 8 năm 2021

- Đó là hai nguyên nhân phổ biến dẫn đến tình trạng học sinh một số khu vực vùng cao bỏ học, ngoài ra còn có một số nguyên nhân khác như: Một số hộ gia đình kinh tế đầy đủ và có nhiều phương tiện làm ăn thì muốn cho con nghỉ học kết hôn sớm để nối dõi tông đường để quản lí, sử dụng phương tiện làm ăn phát triển kinh tế gia đình và cho rằng việc học không quan trọng. Một số hộ gia đình chỉ lo bận rộn với công việc chưa xác định được tầm quan trọng của học vấn đối với tương lai con em mình. Do đó, cha mẹ các em chưa thật sự quan tâm đến việc học, vô tình tạo cho các em lơ là việc học, ham chơi, thích yêu, ghét học dẫn đến học yếu và có thể bỏ học không theo kịp chương trình, thua kiến thức bạn, học yếu bị thầy phê bình, học kém bị cô thầy bộ môn phạt và nhắc nhở nhiều... dẫn đến chán học nghỉ học nhiều ngày rồi bỏ học luôn. Bên cạnh đó một số em học yếu, nghỉ học lâu các em còn mặc cảm, e ngại không chịu đi học.

- Sự phối hợp giữa nhà trường, phụ huynh học sinh chưa cao, nhiều phụ

huynh đang còn có tư tưởng trông chờ, phó mặc, mặc kệ suy nghĩ của con như thế nào con em mình cho nhà trường cũng là một trong những nguyên nhân khiến các em học sinh tảo hôn. Việc huy động học sinh đến trường tuyên truyền nói không với tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống còn nhiều hạn chế. Giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, ban tư vấn nhà trường của các em chưa thực sự quan tâm đến các em, chưa gần gũi và chưa thực sự hiểu các em. Nguyên nhân nữa là do các em sức khỏe không tốt do ăn uống, hoàn cảnh thiếu thốn, thiên tai, nhà xa trường, cha mẹ ly hôn, bố mẹ mất sớm ở với ông bà hoặc người thân cho nên tâm sinh lý nhạy cảm phát triển trước độ tuổi.

III. MỘT SỐ BIỆN PHÁP NHẪM HẠN CHẾ NẠN TẢO HÔN CỦA HỌC SINH NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG MIỀN NÚI NGHỆ AN

1. Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh ở trường trung học phổ thông khu vực miền núi qua các buổi hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm thực tế

Hình ảnh minh họa. Mùa Thu năm 1958 Bác Hồ đến thăm tỉnh miền núi rẻo cao trò chuyện với người dân nơi bản làng xa xôi

Với đặc trưng là một tỉnh miền núi lạc hậu, nhiều dân tộc ít người cư trú. Do vậy, khó khăn trong xây dựng đời sống mới của các tỉnh miền núi dân tộc thiểu số ít người trong cả nước là vấn nạn tảo hôn, nhân dịp đông đảo đồng bào các dân tộc có mặt tại lễ mít-tinh, Bác muốn nói cho đồng bào hiểu tác hại của việc này. Trước tiên, Bác nhờ đồng chí Phạm Ngọc Thạch phân tích cho đồng bào hiểu, nhưng những lời giải thích bằng ngôn ngữ khoa học của bác sĩ và với trình độ dân trí còn hạn chế thì đồng bào không hiểu, không nhớ hết được. Thấy đồng chí Phạm Ngọc Thạch gãi đầu gãi tai, Bác liền đứng ra nhận nhiệm vụ giải thích cho bà con. Với lời lẽ giản dị, mộc mạc mà gần gũi như con trâu, cái bừa, Bác nói đại ý tác hại của việc tảo hôn: **“Đồng bào ta khi làm nhà thường chọn cây tre nửa già mà không chọn cây non vì nó chóng mọc, chóng hỏng. Đồng bào bắt con cháu mình lấy vợ,**

lấy chồng sớm cũng giống như lấy cây tre nửa non về làm nhà nó cũng sẽ chóng mọc, chóng hỏng, như cây bưởi non có ép ra quả cũng không được, tảo hôn sẽ ảnh hưởng không tốt đến giống nòi đến chỉ số thông minh của các cháu và còn gây ra nhiều bệnh khó chữa thì tội cho con cháu chúng ta lắm". Vẫn với phong cách giản dị, mộc mạc mà gần gũi, Người hỏi đồng bào có hiểu không, cả biển người vỗ tay hô vang "*hiểu ạ, hiểu ạ!*".

Lúc đó Bác Hồ đã kêu gọi về nạn tảo hôn nhưng đến tận bây giờ vẫn chưa hoàn toàn thực hiện được lời hứa Bác căn dặn. Đó là nỗi trăn trở của bao nhiêu cấp ngành và những người giáo viên đang công tác ở miền núi Nghệ An nói chung, cơ quan dân số trong đó có những nhà trường đang đóng ở khu vực miền núi.

Thực chất vấn đề giáo dục kỹ năng sống, giáo dục đạo đức con người là một vấn đề lớn và không hề dễ dàng. Để khắc phục được những vấn đề tôi đã chủ động tìm hiểu nắm lí lịch của học sinh, tìm hiểu học sinh qua từng thói quen, hoạt động của các em ở lớp như sinh hoạt lớp, giờ ra chơi, những buổi lao động, sinh hoạt ngoại khóa... Ngoài ra thông qua ban cán sự lớp, kết hợp với những nguồn thông tin từ những học sinh khác để kịp thời xác định được những học sinh có thái độ, hành vi kỹ năng sống. Sau khi nắm bắt được những đối tượng học sinh thường có những biểu hiện lệch lạc đó tôi lại tiếp tục tìm hiểu sâu hơn về nguyên nhân của từng trường hợp, vì sao lại có những hành động như thế. Như vậy muốn có biện pháp xử lý đúng đắn cho từng đối tượng học sinh vi phạm về vấn đề kỹ năng sống đạo đức hàng ngày, người giáo viên rất vất vả, đặc biệt đối tượng ở đây là những học sinh THPT ở khu vực vùng cao.

Tăng cường công tác phối hợp giữa nhà trường - gia đình - xã hội; bởi vì học sinh thực tế không hoàn toàn chỉ ở trường nhiều, thời gian còn lại phần lớn ở gia đình và xã hội, hơn nữa nhiều em còn ở tại các phòng trọ. Phần lớn phụ huynh ở vùng cao có con em đi học xa đều phó mặc cho nhà trường. Điều này là một vấn đề thực sự khó khăn cho việc quản lý các em học sinh ở khu vực miền núi vùng cao. Để khắc phục khó khăn này tôi đã chủ động tìm đến những khu nhà trọ nơi có các em học sinh mà tôi đã xác định trước đó, trao đổi với chủ trọ, gửi gắm các chủ trọ cũng như những bạn học sinh trong cùng khu trọ để kịp thời tư vấn cho các em. Ngoài ra tôi cũng thường xuyên liên lạc với phụ huynh học sinh để kịp thời thông báo về tình hình học tập cũng như sinh hoạt về kỹ năng sống. Việc liên lạc với các phụ huynh là điều hết sức cần thiết đối với học sinh không chỉ ở vùng miền núi mà các vùng thuận lợi. Tuy nhiên đối với khu vực vùng cao đây là việc không hề dễ dàng. Hầu hết các bậc phụ huynh đều ở các bản làng xa xôi để thông tin liên lạc đến được với họ có khi phải mất cả ngày nếu không kiên nhẫn chắc chắn sẽ không thể làm được. Giáo viên cần phải thực hiện các giải pháp có hệ thống, có sự kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường và các bậc phụ huynh cho đến tất cả các em học sinh trong lớp.

Theo như lời Bác Hồ dặn khi về thăm đồng bào vùng cao Tĩnh Yên Bái. Bố mẹ là người đầu tiên ngăn chặn nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

2. Tuyên truyền vận động nhằm giúp học sinh thấy được tầm quan trọng của việc học văn hóa và kỹ năng sống, chống nạn tảo hôn

Tuyên truyền vận động, tư vấn là một trong những biện pháp hàng đầu để thay đổi suy nghĩ lệch lạc và hiểu biết được tầm quan trọng về vai trò của việc học học tập và ý nghĩa của tuổi thanh xuân.

Công tác tuyên truyền đã góp phần quan trọng trong việc nâng cao nhận thức của học sinh, góp phần không nhỏ trong việc duy trì học sinh đến trường.

Để công tác tuyên truyền vận động, tư vấn có hiệu quả cần kết hợp nhiều hình thức, tuyên truyền đúng nội dung ngắn gọn, thuyết phục được người nghe, lấy dẫn chứng cụ thể thông qua hình ảnh hoặc video...

Hình ảnh được chụp tại sân trường THPT Kỳ Sơn tháng 09/2021

Qua các tiết chào cờ đầu tuần, tiết sinh hoạt lớp là một trong những thời gian thích hợp để vừa làm phong phú nội dung cho tiết chào cờ đồng thời tránh sự nhàm chán cho học sinh khi từ trước đến nay chỉ dừng lại ở việc phê bình nhắc nhở học sinh vi phạm. Ngoài ra với phương pháp “mưa dầm thấm lâu” thì việc tuyên truyền qua phát thanh cũng mang lại hiệu quả. Trong các giờ ra chơi, các buổi sinh hoạt ngoại khóa, các buổi lao động,... nhà trường có thể tuyên truyền qua hình thức phát thanh để đồng đảo các em học sinh có thể nghe và lâu dần các em sẽ thấy vai trò quan trọng của việc học tập và thấy được hậu quả và hệ lụy của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

Đối với những đối tượng học sinh có nguy cơ bỏ học bỏ học để kết hôn cao nên việc tuyên truyền vận động còn quan trọng hơn nữa. Đối với những em này, giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn cần trực tiếp gặp mặt, trò chuyện để vận động nhằm thay đổi nhận thức của các em để các em thấy tầm quan trọng của việc học, qua đó vượt qua khó khăn cũng như cố gắng trong học tập.

Thông qua các buổi ngoại khóa chúng ta sẽ có những hình thức tổ chức để đi vào lòng các em học sinh hơn để các em yêu thích việc học, giảm tỷ lệ học sinh học sinh bỏ học tảo hôn.

Nắm bắt được suy nghĩ và tâm lý của các em học sinh đúng thời điểm, quan sát và tìm hiểu những biểu hiện bất thường ở lứa tuổi các em.

- Kết quả thấy rằng qua việc tuyên truyền, vận động các có nguy cơ bỏ học tảo hôn, ý định bắt vợ... Thì các em đã hiểu được phần nào về hậu quả của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. Biết phấn đấu học tập và có hướng tương lai hơn rất nhiều.

* **Kết quả:** Đã thấy được hầu hết tất cả các em học sinh đều rất hứng thú và tham gia đầy đủ trong các buổi tuyên truyền, hiểu được nhiều kiến thức thực tế, nhận ra được những hậu quả và những hệ lụy về việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống.

3. Sự kết hợp giữa giáo viên chủ nhiệm với giáo viên bộ môn và Ban giám hiệu, tổ cố vấn nhà trường trong việc giáo dục kỹ năng sống, chống nạn tảo hôn là rất quan trọng

Giáo viên chủ nhiệm lớp luôn phải bám lớp, để ý, đôn đốc học sinh lớp mình. Khi thấy những em học sinh có dấu hiệu muốn bỏ học, thì giáo viên chủ nhiệm phải tìm hiểu ngay nguyên nhân để có biện pháp thích hợp, tìm nhiều cách, nhiều phương án hợp lý để duy trì sĩ số. Đầu tiên đối với những đối tượng học sinh học yếu không theo kịp chương trình, thua kiến thức bạn, học yếu bị thầy phê bình... dẫn đến chán học nghỉ học nhiều ngày rồi bỏ học. Hướng giải pháp quan trọng được đưa ra để khắc phục tình trạng học sinh yếu kém, dẫn đến bỏ học là phối hợp với nhà trường, chuyên môn, giáo viên bộ môn để tăng cường dạy phụ đạo cho học sinh nâng cao chất lượng giảng dạy, hiệu quả chuyên môn. Ban giám hiệu cần động viên nhắc nhở giáo viên, để giáo viên luôn trong tư thế sẵn sàng và dạy hết mình với học sinh. Qua những công việc làm tốt của giáo viên thì nhà trường cần có biện pháp động viên bằng cách khen những giáo viên có thành tích, nhằm khuyến khích họ tiếp tục cống hiến, dốc hết sức lực, kiến thức cho học sinh. Theo tôi, giáo viên nên hướng dẫn học sinh cách thức học bài, nắm kiến thức mới là điều quan trọng nhất, giáo viên nên xây dựng phương pháp học và rèn luyện kỹ năng làm bài cho học sinh, không nên dạy đối phó, nặng nề dẫn đến học sinh cảm thấy chán nản. Làm cho mỗi giáo viên phải ý thức được trách nhiệm của mình, không được phê bình học sinh khi các em học yếu. Tăng cường công tác chủ nhiệm, đi sâu đi sát, tìm hiểu hoàn cảnh gia đình, phân loại chất lượng học sinh từ đó lên kế hoạch dạy phụ đạo cho học sinh yếu kém, để các em kịp thời bổ sung kiến thức theo kịp chương trình. Cần ngăn chặn từ xa, có phán đoán dấu hiệu học sinh bỏ học để có biện pháp kịp thời. Khi những đối tượng học sinh muốn bỏ học vì nguyên nhân này được ngăn chặn thì một bộ phận đối tượng vi phạm về đạo đức lối sống trong xã hội cũng được ngăn chặn.

3.1. Nâng cao trách nhiệm của giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn tìm hiểu về hoàn cảnh gia đình, thông tin các em học sinh trong lớp

Ngoài những học sinh bỏ học nhiều, còn một nguyên nhân nữa mà tất cả chúng ta đều thấy, đó là công tác chủ nhiệm của một số ít giáo viên còn hạn chế.

Giáo viên chủ nhiệm không hết lòng với công tác chủ nhiệm, không quan tâm tìm hiểu hoàn cảnh các học sinh của mình chủ nhiệm, hạn chế hiểu biết về tâm sinh lý lứa tuổi học sinh. Không kịp thời vận động khi các em mới bỏ học, hay vận động cho có lệ, thiếu tình thương và trách nhiệm vì vậy cần phải tuyên truyền giúp giáo viên hiểu và thực hiện tốt giữ vững số lượng học sinh, không để học sinh bỏ học cho đến cuối năm. Gắn trách nhiệm của giáo viên đối với chất lượng học tập của học sinh và việc duy trì sĩ số. Gắn công tác thi đua với công tác giáo dục văn hóa, kỹ năng sống và đạo đức lối sống với các tập thể lớp trong nhà trường.

Tìm hiểu về hoàn cảnh gia đình, bản sắc văn hóa dân tộc riêng của các em học sinh nơi đây, thông tin cá nhân và bố mẹ của các em học sinh trong lớp. Là một giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn thì vấn đề này rất quan trọng nó giúp cho tôi biết được rõ về các em học sinh của lớp mình nhất. Hiểu được các em thiếu gì và có hoàn cảnh gia đình như thế nào, phải nắm được hoàn cảnh của bố mẹ các em, nghề nghiệp và đặc biệt là về thông tin cá nhân của các em, theo dõi quá trình học tập, hạnh kiểm của các em trong nhiều năm trước đó. Số học sinh có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn luôn có nguy cơ bỏ học bất cứ lúc nào để ở nhà phụ giúp việc cho gia đình hoặc làm ăn kiếm sống. Giáo viên cần thăm hỏi số gia đình học sinh trên để động viên để họ cho con em đến trường. Không chỉ dừng lại ở việc thăm nom một cách đơn thuần, cần đi sâu tìm hiểu gia cảnh, tâm tư, nguyện vọng, đưa ra lời khuyên giải phù hợp, sát thực để các em tiếp tục đến trường. Đẩy mạnh phong trào xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực nhằm thu hút học sinh đến trường, làm sao cho tất cả học sinh một ngày đến trường là một ngày vui vì vậy giáo viên phải đổi mới phương pháp dạy học, đưa các trò chơi dân gian vào trường học. Muốn muốn giảm nạn tảo hôn rõ rệt thì cần có sự phối hợp tốt giữa gia đình, nhà trường và xã hội. Gia đình cần thay đổi quan điểm giáo dục con cái, bỏ bớt các thủ tục cổ hủ của dân tộc, phải biết thay đổi lối sống văn minh, đối với con em còn đang đi học không nên phó mặc cho nhà trường, xã hội mà cần chủ động phối hợp với nhà trường, các cơ quan liên quan để giáo dục con em, trước hết tập trung thực hiện những biện pháp sau: Học sinh nghỉ học một ngày giáo viên phải biết, nghỉ học 2 ngày Ban giám hiệu trường phải biết, nghỉ học 3 ngày Ủy ban nhân dân xã phải biết. Phải thực hiện tốt công tác phối hợp nhằm vận động học sinh bỏ học ra lớp tiếp tục con đường học tập. Nếu để lâu học sinh sẽ không theo kịp kiến thức chắc chắn là sẽ bỏ học vì vậy vận động học sinh bỏ học và có dấu hiệu kết hôn là biện pháp hữu hiệu nhất hiện nay. Thường xuyên chăm lo, quan tâm đến việc học tập, tạo điều kiện để con em có không gian và đầy đủ điều kiện học tập. Định hướng cho con em có nhận thức đúng đắn về học tập, ý nghĩa của việc học tập mang lại lợi ích cho bản thân, gia đình và xã hội từ đó hình thành trong các em ý thức vượt khó vươn lên trong học tập. Có biện pháp giúp đỡ kịp thời cho con em giải quyết những khó khăn trong học tập, sinh hoạt bằng cả tinh thần, lẫn vật chất. Thường xuyên gần gũi nắm bắt được những tâm tư nguyện vọng nhằm tạo điều kiện giúp đỡ, đồng thời định hướng cho con em có nhận thức và hành động đúng, không để con em vì gặp phải những khó khăn trở ngại trong cuộc

sống, học tập mà chán học dẫn đến bỏ học. Đối với con em đã bỏ học, điều quan trọng là giáo viên và gia đình phải thật gần gũi, bằng tình thương và trách nhiệm của mình tìm hiểu nắm vững được nguyên nhân bỏ học của con em để từ đó có cách giúp đỡ, động viên các em trở lại trường. Giúp các em tháo gỡ những khó khăn đang gặp phải như nhà trường thiếu sự quan tâm, thầy cô giáo phân biệt đối xử, bè bạn cô lập hoặc không hiểu khi nghe giảng..., gia đình cần trao đổi với nhà trường có biện pháp khắc phục ngay những nhược điểm của mình và phối hợp, động viên tạo điều kiện để con em tiếp tục đến lớp. Do bạn bè hư hỏng lôi kéo, đam mê các trò chơi điện tử, sống buông thả, tập cách sống thử... cần báo ngay với chính quyền, đoàn thể, công an địa phương tìm biện pháp hỗ trợ và bản thân mỗi gia đình cần có biện pháp giáo dục kịp thời. Nếu là nguyên nhân từ sự bất hòa hay thiếu quan tâm của gia đình, gia đình cần bình tâm suy xét, cần thiết phải thay đổi thái độ hay giải thích cho con em biết, cha mẹ.

Vấn đề nắm bắt được thông tin, hoàn cảnh của các em cũng góp phần giảm bớt tình trạng các em vi phạm các vấn đề đạo đức, lối sống không có kỹ năng, vô tội vạ trong và ngoài nhà trường. Trong quá trình chủ nhiệm lớp 10C3, 11C3, 12C3 khóa học 2019 - 2022. Tôi đã rút ra nhiều kinh nghiệm và hiểu rõ hơn về hoàn cảnh gia đình của các em. Đầu năm học 2019 - 2020 lớp 10C3, lớp mà tôi đã và đang chủ nhiệm thì tôi nhận thấy có một số em hay bỏ tiết, vắng học thường xuyên và nguy cơ bỏ học là rất cao. Tôi tìm hiểu về hoàn cảnh sống của gia đình, ngoài công việc học của các em ra thì các em thường làm gì ở nhà? thường đi chơi ở đâu? với ai?... Qua quá trình vận dụng cách làm tôi đã nhận được những kết quả.

3.2. Kết quả cụ thể qua từng học sinh sau lấy là một số minh chứng

Trường hợp thứ nhất: Lớp tôi có em học sinh Lâu Y Mái đang học lớp 10 được 1 kỳ đầu thì nghỉ tết, sau nghỉ tết em ra đi học thiếu biểu hiện khác thường học chệnh mảng hơn, thường xuyên bỏ học cô nhắn tin và liên lạc không được. Lúc này tôi quyết định tìm hiểu nguyên nhân và biết được là em ta đang có ý định bỏ học ở tuổi 15 để lấy chồng. Tôi vào đến nhà gặp bố mẹ và em trò chuyện bày tỏ những ý kiến vận động em tiếp tục đi học, cuộc sống thực tế của gia đình em qua bao thế hệ đều có người tảo hôn và họ xem dường như đây là nét văn hóa của riêng họ. Tôi đã lấy bao nhiêu hoàn cảnh để dẫn chứng về kinh tế, giáo dục văn hóa, giáo dục kỹ năng và về sự nhậy bén của trẻ em nơi đây xo với những trẻ em được sinh ra trong gia đình khá giả, có kinh tế và được giáo dục tử tế thì trẻ em nói đây lệch 55% về mọi mặt.

Nhìn khuôn mặt em đang non dại trong sáng, hồn nhiên đang còn bao nhiêu điều khám phá, tương lai phía trước. Vậy mà em đã khoác lên mình chiếc váy cưới của người Mông, nhưng em không nghĩ sau chiếc váy đó em phải gánh chịu bao nhiêu khó khăn sắp ập đến với em ở độ tuổi 15. Qua nhiều lần phân tích, tuyên truyền vận động thì em và gia đình đã hiểu, đã nhận ra giá trị của tuổi trẻ, nhận thức được việc tảo hôn. Vì thế gia đình em và em đã quyết định quay lại mái trường nơi mà có rất nhiều bạn bè, thầy cô và những bài học hay, những trò chơi văn minh sáng tạo đã làm cho con người em thay đổi và phấn đấu học tập. Em đã trở thành cô học sinh ngoan bậc nhất nhì trong lớp và được nhiều bạn bè và thầy cô yêu quý.

Trường hợp thứ hai: Vào đầu lớp 11 năm học 2020 - 2021 có em học sinh là Và Bá Lâu cũng bỏ học để đi bắt vợ và bày tỏ suy nghĩ là em không muốn học và chỉ muốn đi bắt vợ thôi. Em còn nói (nếu em không bắt giờ họ bắt em ấy mất). Nghe đến đây tôi đã cảm thấy buồn về suy nghĩ của em và cố gắng tìm ra giải pháp để giúp em giải thoát suy nghĩ lạc hậu đó bằng cách kết hợp với phụ huynh, các giáo viên bộ môn quan tâm đến em và hướng dẫn cho em về mọi mặt và đặc biệt vận động cho em tham gia vào các hoạt động của lớp, trường và xã hội cộng đồng, giúp em giao tiếp và tiếp xúc với nhiều người thành công và có kiến thức văn hóa để em thấu hiểu và quả thật tôi thấy qua cách này thấy có hiệu quả thực sự.

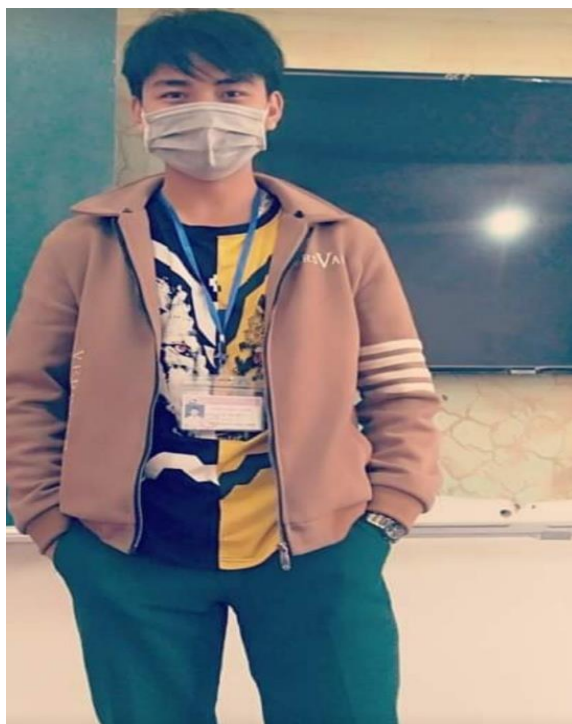
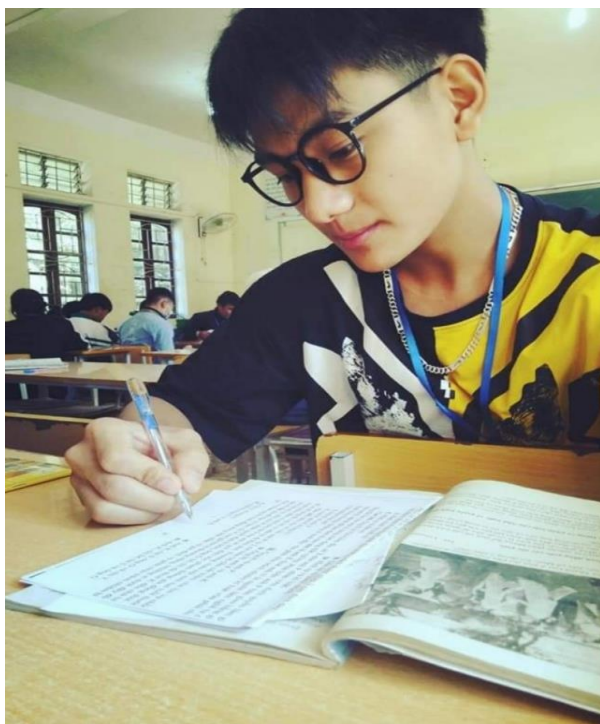
Sau đây là hình ảnh em chăm chỉ khi làm bài tập khi trống ra chơi, các bạn đã ra chơi nhưng em vẫn ngồi làm bài tập say sưa không màng đến tiếng ồn của các bạn.

*Lâu Y Mái bên bạn bè trên sân trường
THPT Kỳ Sơn*

*Hình ảnh khi em Và Bá Lâu
có ý định bỏ học và bắt vợ*

Hình ảnh sau khi bỏ ý định bỏ học để lấy vợ

Và em đã nói: Cô ơi em cảm ơn cô, các thầy cô giáo nhà trường cùng các bạn trong lớp đã giúp em trở thành người hôm nay, em thấy tự tin hơn, mạnh dạn hơn và học tốt hơn. Em mong muốn được làm anh bộ đội để bảo vệ quê hương, đất nước. Tôi rất vui và động viên em không có việc gì mình không thể.

Trường hợp thứ ba: Em Lương Thị Vân Anh là lớp trưởng của lớp 12C3 mà tôi đã chủ nhiệm. Hoàn cảnh của em rất khó khăn: bố mất sớm, mẹ bỏ đi Lào lấy chồng khác và ít liên lạc về cho em, em ở cùng ông bà nội ở xã Mỹ Lý rất nghèo. Nhìn vào khuôn mặt của em lúc nào cũng buồn và có lần em nói với tôi: Cô ơi em không được đi học nữa cô ạ và em phải nghỉ để đi lấy chồng và để đỡ đần ông bà nhà em già yếu. Những lời nói chậm rãi nhẹ nhàng trong hai giọt lệ rung rung sắp lặn xuống má của em làm tôi không cầm được nước mắt. Tôi ôm chầm lấy em và động viên an ủi em, tìm hướng giải quyết. Trong nỗi mong muốn của em khao khát được đi học tôi quyết phải tìm phương án tốt nhất để em được tiếp tục đi học. Lúc nay cần sự hỗ trợ của ban giám hiệu nhà trường, công đoàn, đoàn trường giúp đỡ.

Em Lương Vân Anh hiện là lớp trưởng lớp 12C3

Tôi trình bày hoàn cảnh của em cho Ban lãnh đạo biết để em được làm đơn miễn tất cả các khoản tiền. Được sự quan tâm của nhà trường, Ban giám hiệu, cô giáo và các bạn và nay em luôn chăm chỉ học tập 3 năm liền được học sinh giỏi của trường và hoàn thành tốt nhiệm vụ.

Hiện nay em là sinh viên năm nhất trường đại học y, là một trong những sinh viên ưu tú, cứ cuối tuần là gọi điện về hỏi thăm cô và luôn miệng em cảm ơn cô rất nhiều và đây cũng là những niềm vui và hạnh phúc trong sự nghiệp giáo dục của tôi và đặc biệt là về kỹ năng sống và giáo dục đạo đức về đời sống của học sinh nơi miền sơn cước và luôn mong muốn các em thành công và luôn tự tin trong con đường mình đã chọn.

Và nhiều, rất nhiều em học trò tôi chủ nhiệm cũng như tôi giảng dạy bộ môn các lớp khác, hơn nữa các em đã trưởng thành và thành công qua những chuyên đề tôi đã từng đưa các em qua sông an toàn.

Trường hợp thứ tư: Em Lâu Y Tau học sinh lớp 11C2 là học sinh ngoan học khá môn văn, Toán và các môn Xã hội trong nhiều năm liền. Nhưng do ảnh hưởng của nét văn hóa lạc hậu của dân tộc H' Mông nơi đây đã ảnh hưởng đến em rất nhiều bên cạnh đó trong 2 năm trở lại đây cũng do ảnh hưởng covid-19 phải nghỉ học quá nhiều nên em đã có nhiều biểu hiện thay đổi, hay vắng học, đi học buồn bã, học tập giảm sút rất nhiều và tôi quyết định tìm hiểu và được biết là em sắp bỏ học để đi lấy chồng vì bố mẹ bắt bỏ học. Lâu Y Tau đã bày tỏ suy nghĩ của mình, nỗi buồn của em lúc này em rất cần sự giúp đỡ của giáo viên, bạn bè và nhất là người thân để giúp em vượt qua nỗi khổ nay. Tôi đã vào tận nhà gặp bố mẹ và người thân nói lên mong muốn của em, ước muốn của em trong sáng và hồn nhiên “Cô ơi em muốn trở thành người giáo viên dạy văn”, với người dân tộc H' mông học sinh nữ ở độ tuổi 15 mà có ước mơ này là rất hiếm. Với 1 người giáo viên nhiệm vụ truyền tải kiến thức văn hóa, kỹ năng sống và hướng nghiệp cho học

sinh. Vì vậy là người giáo viên chủ nhiệm kiêm bộ môn của em cần tìm cho em một con đường thẳng. Tôi quyết định nói chuyện với gia đình em và tâm sự để gia đình hiểu và hướng tới cuộc sống khác, phải biết thay đổi, phải xóa bỏ hủ tục lạc hậu, xóa bỏ nạn tảo hôn, ép con lấy chồng, lấy vợ ở tuổi chưa đủ tuổi kết hôn. Rất may là gia đình em Lâu Y Tau đã hiểu và quyết định không em con gái đi lấy chồng nữa và em tiếp tục đi học và hiện nay em là học sinh ngoan và trong đợt tháng 3 thi học sinh giỏi môn văn em được giải nhì môn văn cấp trường năm học 2021 - 2022.

4. Thiết lập mối quan hệ, tình cảm thân thiện giữa giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn với các em học sinh trong lớp

Là giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn lớp chúng ta không chỉ là cô mà là mẹ, chị và là bạn của các em thì các em mới tự tin để tâm sự với mình những chuyện mà các em đang gặp phải. Hàng năm cứ mỗi lần có dịp nghỉ lễ từ 2 ngày thì tôi các các em học sinh trong lớp thường tổ chức đi chơi với nhau, tổ chức nấu ăn tại nhà, cắm trại, tổ chức giao lưu gặp gỡ,... những lúc như thế này các em rất hay tâm sự với tôi. Tôi cũng thường tâm sự với các em về các gương học tốt và thành công và ngược lại cũng phải nêu ra một số trường hợp hay bỏ học, bỏ tiết và bỏ học dở dang thích yêu, bắt vợ bắt chồng kết hôn sớm. Theo thống kê số liệu số học sinh nam và nữ ở các huyện miền núi Nghệ An trong những năm gần đây thì thấy được nạn tảo hôn không chỉ giảm xuống mà con tăng sau đây là thông tin báo điện tử của Ủy ban dân tộc cho biết và liệt kê cụ thể như sau.

Hờ Y Xùa quê ở xã Nậm Cắn kè, trong lần xuống chợ Mường Xén gặp một chàng trai ở bản Phà Bún, xã Huồi Tụ, huyện rẻo cao Kỳ Sơn. Chàng trai thấy ưng cái bụng, đã “bắt” Xùa về làm vợ. Lúc đó, Xùa mới chớm tuổi 13. Năm Xùa 26 tuổi, đưa con gái đầu cũng vừa tròn 13, học lớp 7. Con gái của Xùa cũng yêu và lấy một chàng trai ở xã Nậm Cắn. Và Bá Chiển 22 tuổi, bản Huồi Úc 2, xã Huồi Tụ vào Tây Nguyên làm kinh tế mới đã cưới cô gái cùng dân tộc Mông Trịnh Thị Dợ, khi cô mới tròn 11 tuổi.

Nói chuyện tảo hôn, Trưởng bản Huồi Úc 2, ông Và Xi Mùa không vui khi kể, con gái thứ hai của ông cũng bị con trai Nậm Cắn “bắt” đi làm vợ lúc 12 tuổi. Theo ông Mùa, riêng bản Huồi Úc 2, mỗi năm có khoảng từ năm đến bảy cặp trẻ con lấy nhau. Thống kê của Ủy ban nhân dân xã Huồi Tụ, trung bình mỗi năm có khoảng hơn mười học sinh cấp 2 bỏ học để lấy chồng.

Huyện Tương Dương nằm trong diện Chương trình 30a, mỗi năm có hàng chục trường hợp tảo hôn, nhiều trường hợp kết hôn khi chỉ mới 13, 14 tuổi. Tại bản Phá Lỗm tất cả người dân đều là đồng bào Mông, nhiều bé gái dù mới chỉ 13, 14 tuổi, đang ở độ tuổi cấp sách đến trường đã làm vợ, làm mẹ. Cặp vợ chồng Xông Y Xua và Lâu Bá Kỳ là một trong 33 trường hợp tảo hôn ở xã Tam Hợp trong ba năm qua. Thời điểm kết hôn vào năm 2015, lúc đó Y Xua mới chỉ 14 tuổi, Lâu Bá Kỳ chồng của Y Xua cũng chưa đủ tuổi kết hôn, dù hơn vợ một tuổi. Y Xua cho biết, bỏ học năm lớp 7, rồi đi lấy chồng, hằng ngày, chồng đi rẫy với bố mẹ, còn Xua chỉ biết ở nhà trông con, nhiều việc chưa biết làm. Con nhỏ, lại ốm đau suốt, chỉ biết trông cậy vào ông bà nội ngoại, vất vả khổ sở đủ bề.

Nhìn Hờ Y Mi, không ai nghĩ đã kết hôn bởi em chưa đến 12 tuổi, Lâu Bá Chồng, chồng Y Mi cũng chỉ vừa tròn 16 tuổi. Còn rất nhiều trường hợp như Y Mi, Y Xua, Y Chò, Y Dờ... lấy chồng khi chưa đủ tuổi kết hôn. Danh sách những cặp vợ chồng tảo hôn ở xã Tam Hợp, huyện Tương Dương hiện vẫn đang tiếp tục nối dài. Không chỉ có xã Tam Hợp là điểm nóng tảo hôn, các xã Lượng Minh, Xá Lượng, Nga My, Lưu Kiên, Mai Sơn..., tình trạng tảo hôn cũng đang tiếp tục gia

tăng. Chỉ trong ba năm, huyện Tương Dương có tới 97 trường hợp tảo hôn. Chỉ tính riêng năm 2016 và sáu tháng đầu năm 2017 đã có hơn 84 cặp tảo hôn.

Về các xã Châu Phong, Châu Hoàn, Diên Lãm của huyện Quỳnh Châu, đây cũng là những xã có hầu hết người Thái sinh sống, tỷ lệ hộ nghèo hơn 60%. Tới bản Đôm, xã Châu Phong, nhắc đến câu chuyện của vợ chồng Vi Thị T và Sầm Văn C thì ai cũng biết. 14 tuổi, đang là học sinh lớp 9 của trường huyện nhưng sau khi nghỉ Tết, T không đến trường nữa vì lý do phải lấy chồng là C (16 tuổi) ở bản kế bên. Đến nay, tuổi chưa đến 20 nhưng vợ chồng T và C đã có với nhau hai con.

Ở huyện Quỳnh Hợp, nạn tảo hôn khi các em còn đang ngồi trên ghế nhà trường thậm chí đã trở thành vấn đề nhức nhối đối với các thầy cô và đoàn thể xã hội. Theo thống kê chưa đầy đủ, mỗi năm trên địa bàn huyện Quỳnh Hợp có khoảng hơn 40 cặp vợ chồng tảo hôn. Nhiều xã hiện nay, tình trạng tảo hôn còn cao như Châu Thành, Liên Hợp, Châu Hồng, Châu Quang... Trước tình hình đó, Ban Thường vụ Huyện ủy Quỳnh Hợp đã ra Chỉ thị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng chống tảo hôn trên địa bàn huyện giai đoạn 2015 - 2020.

Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã Tam Hợp Nguyễn Anh Minh cho rằng: Nguyên nhân chủ yếu dẫn tới tình trạng nêu trên là do chính quyền xã chưa có biện pháp xử lý về mặt pháp luật, mới chỉ dừng lại ở việc tuyên truyền, vận động đối với các trường hợp này. Một số cán bộ, đảng viên còn chưa thật sự gương mẫu trong việc chấp hành pháp luật về hôn nhân gia đình, một số con em cán bộ, đảng viên vẫn còn tảo hôn. Bên cạnh đó, công tác tuyên truyền, vận động cũng chưa thật sự hiệu quả. Mặc dù quan hệ hôn nhân không được pháp luật thừa nhận nhưng hiện tại xã chưa tiến hành xử phạt được trường hợp nào.

Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 498/QĐ-TTg phê duyệt Đề án “Giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2015 - 2025”. Để thực hiện hiệu quả Quyết định của Thủ tướng Chính phủ, ngày 1-10-2015, Ủy ban nhân dân tỉnh Nghệ An cũng đã ban hành Kế hoạch 599/KH-UBND về “Kế hoạch thực hiện Đề án Giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Nghệ An”. Theo đó, Ủy ban nhân dân tỉnh đã trực tiếp giao cho các Sở, ban, ngành nhanh chóng vào cuộc, chỉ đạo các tổ chức hội, đoàn thể địa phương... thực hiện hiệu quả Kế hoạch 599/KH-UBND trên địa bàn. Ban Dân tộc tỉnh Nghệ An là một trong những đơn vị có nhiệm vụ xây dựng kế hoạch dài hạn để tuyên truyền, vận động người dân xóa bỏ hủ tục lạc hậu, ngăn chặn tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trên địa bàn. Qua đó, việc xây dựng và nhân rộng mô hình làm tốt công tác này cũng đã được triển khai trên địa bàn trong những năm qua.

Việc xóa bỏ nạn tảo hôn cần sự chung tay, vào cuộc mạnh mẽ của cả hệ thống chính trị. Đặc biệt, cần chú trọng, nhân rộng hơn nữa các mô hình làm tốt phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư” để các gia đình hiểu rõ hơn về hậu quả của việc ép con cái lấy vợ, lấy chồng khi chưa đủ

tuổi theo quy định của pháp luật.

Để thực hiện được lời của Bác Hồ dạy và sự chỉ đạo của thủ tướng chính phủ thì giáo viên chúng ta góp phần không nhỏ trong việc giáo dục kỹ năng sống cho các em học sinh không chỉ trách nhiệm của giáo viên, nhà trường mà còn bản, xã, cộng đồng xã hội chung tay đẩy lùi nạn tảo hôn.

Cùng với các em trải nghiệm thực tế, hướng nghiệp cho các em như cho các em học sinh đi tham quan làng nghề như dệt, nhà trường tổ chức các lớp học nghề cho các em học sinh lớp 10 và lớp 11 như đan lát, hàn xì, điện tử tham quan nông trại chăn nuôi và trồng trọt, tham quan thủy điện, huyện đội, và trung tâm y tế... Những buổi tham quan trải nghiệm này giúp các em hiểu hơn về thực tế, biết cách giao tiếp và mạnh dạn hơn, yêu trường, yêu lớp, yêu thầy cô bạn bè hơn.

Đây là dịp để cô và trò được gần gũi hơn, kể chuyện, tâm sự và hát hò thật vui và ý nghĩa. Các ngày lễ các em lại đưa nhau đến nhà tôi chơi mỗi một em là những bông hoa xinh xắn trông rất đáng yêu làm tôi cảm thấy thật vui và ấm áp. Các em mạnh dạn tâm sự với tôi lúc đó tôi mới hiểu được tâm tư nguyện vọng của các em hơn. Đối với những học sinh yếu kém, thiếu điều kiện học tập, thiếu tình cảm gia đình thì cần được sự quan tâm nhiều hơn, gần gũi với các em nhiều hơn giúp các em vượt qua những khó khăn hiện tại. Những lời tâm sự nhẹ nhàng và ngọt ngào làm cho các em có cảm giác ấm áp là luôn muốn đến trường để được học và được gặp bạn bè, thầy cô và đam mê học tập nhiều hơn.

Trong khi giảng dạy hay sinh hoạt cùng các em tôi luôn quan tâm đến tất cả các em trong lớp học, giúp đỡ và hướng dẫn các em một cách chân tình. Điều này làm cho các em tự tin và trung thực hơn. Những học sinh hay vi phạm, mắc lỗi tôi thường phải kiểm chế và tôn trọng học sinh, tìm hiểu cặn kẽ nguyên nhân để có biện pháp để các em biết sửa chữa những sai lầm của mình. Tóm lại giáo viên tạo được sự gần gũi giữa cô và trò, giữa học sinh với học sinh. Cô trò tạo được sự vui vẻ và mật thiết với nhau thì chắc chắn các em sẽ cảm thấy yên tâm và mạnh mẽ hơn, yêu đời hơn và biết cố gắng trong học tập và có ý chí vươn lên.

* Kết quả: Cho thấy được các em rất hứng thú tham qua và tìm hiểu các làng nghề, các nét văn hóa đặc sắc của dân tộc thái như đan lát, dệt, thêu và may vá thổ cẩm, làm phẩm màu và rất nhiều em muốn tham gia học nghề. Tình cảm cô trò ngày càng gắn chặt với nhau. Tình cảm bạn bè trong lớp ngày càng đoàn kết không phân biệt dân tộc...

5. Xây dựng tập thể lớp đoàn kết vững mạnh thông qua các buổi sinh hoạt, các tiết dạy bộ môn, tiết dạy văn hóa giáo dục kỹ năng sống và giáo dục đạo đức

Bộ Giáo dục và Đào tạo đã phát động phong trào xây dựng **“Trường học thân thiện, học sinh tích cực”** nhằm duy trì sĩ số hạn chế bỏ học tảo hôn và nâng cao chất lượng giáo dục cho các em học sinh. Vì vậy tôi luôn đề cao vấn đề này và tạo ra môi trường sinh hoạt và học tập thân thiện, gần gũi với các em. Trong giảng dạy cũng như trong các tiết sinh hoạt tôi luôn tiếp cận với các em nhiều hơn, giải quyết những tình huống khó khăn trong khi làm bài tập, không nên tạo áp lực với các em trong các tiết học, tạo tâm lý như là pha trò vui, hoạt động vui nhộn trong tiết học để các em hiểu bài và hứng thú học hơn, bằng cách:

- Giáo viên chủ nhiệm cần trao đổi thường xuyên với những giáo viên bộ môn để biết được tình hình học tập và sự tiếp thu của các em qua từng môn học. Biết được các em yêu thích môn nào nhất để kịp thời giúp các em và bồi dưỡng cho các em nhiều hơn. Bên cạnh đó còn giúp các em yếu kém về đạo đức và kiến thức văn hóa như vậy các em học sinh mới có cảm giác thoải mái và yên tâm học

tập và nhận thấy được tầm quan trọng của việc học tập hơn.

- Bắt đầu bài giảng với một trò chơi (đặc biệt với môn tiếng Anh của tôi thì rất nhiều các trò chơi, hình ảnh để dẫn dắt vào bài học tạo cảm hứng trước khi bước vào bài học chính để hiểu hơn).

- Lồng ghép câu chuyện minh họa cho bài giảng. Trong quá trình dạy 45 phút giáo viên nên lấy một số câu chuyện thực tế để lồng ghép trong kiến thức bài học cho các em.

- Trưng bày các sản phẩm của học sinh, cho các em nhận xét, đánh giá bài của nhau. Dạy theo hướng sơ đồ tư duy để các em làm theo và có thể cho các em lên trình bày trên bảng.

- Sử dụng truyện kể để các em trật tự, tập trung trong tiết học.

- Tăng độ tương tác giữa thầy cô và học sinh. Trong tiết học thầy cô nên cho các em hoạt động nhóm nhiều hơn để các em có thể tự mình tìm ra những cách giải quyết phù hợp hơn.

- Sử dụng hình ảnh vào nội dung bài giảng. Bất kỳ môn học nào cũng phải có những hình ảnh minh họa để bài giảng thêm sinh động, thu hút sự chú ý của các em học sinh.

- Giảng bài theo cách hài hước. Giáo viên không nên cứng nhắc quá trong khi giảng dạy, trong quá trình dạy giáo viên có thể pha trò, đùa vui bằng một số câu chuyện có liên quan đến bài học.

- Chuẩn bị kĩ bài soạn. Dạy đúng kiến thức chuẩn bị bài dạy chu đáo, tìm tòi hướng dạy logic dễ hiểu, không nên dạy nhanh và cũng không quá chậm.

- Trở thành tấm gương sáng cho học sinh noi theo. Là giáo viên thì luôn phải văn minh, lịch sự trau dồi kiến thức chuyên môn và giao tiếp để truyền đạt cho các em học sinh để trong mắt các em để các em tôn trọng.

Xây dựng tập thể lớp đoàn kết, yêu thương là nhân tố quyết định đưa lớp tiến lên. Lớp tiến bộ sẽ gây được niềm tin với chính bản thân các em và với cha mẹ học sinh. Đó là động lực chính, là nhân tố quyết định để các em cảm thấy hào hứng mỗi khi đến trường đến lớp.

Để xây dựng một tập thể học sinh vững mạnh cần giải quyết tốt mối quan hệ giữa cá nhân và tập thể, giữa cái chung và cái riêng. Một tập thể học sinh vững mạnh khi tập thể đó không có cá nhân yếu, không phân biệt dân tộc không kỳ thị. Tập thể học sinh vững mạnh là tập thể có tinh thần đoàn kết tốt, có tổ chức và kỷ luật nghiêm minh tạo điều kiện cho mỗi cá nhân tự điều chỉnh thái độ hành vi của mình trên tinh thần “Mình vì mọi người và mọi người vì mỗi người”. Do đó, mục đích xây dựng tập thể học sinh vững mạnh là nhằm giáo dục mỗi học sinh thành con ngoan, trò giỏi, trở thành những công dân có ích cho đất nước. Khi đạt được mục đích đó sẽ có hiệu quả rất cao trong việc duy trì sĩ số và hạn tỷ lệ bỏ học để

tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống và học tập chăm chỉ và hướng tới tương lai tốt đẹp. Điều quan trọng là các em trong lớp thuộc nhiều dân tộc, bản xã khác nhau ngôn ngữ bản địa khác nhau nên khi trò chuyện với nhau không hiểu nhau dẫn đến hay xích mích và đổ kỵ nhau. Để làm tốt điều này tầm quan trọng của giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, lớp trưởng, phó học tập bí thư.. không hề nhỏ, luôn sát cánh cùng các em, các bạn, cùng đồng hành và chia sẻ cho các em học sinh trong lớp nhiều hơn.

* **Kết quả:** Các em học sinh luôn năng nổ trong các phong trào tình nguyện, chăm chỉ học tập, có ý thức trong các buổi học và học bỏ tiết, bỏ giờ và không vắng học vô lý do, có trách nhiệm với những bài tập được giáo và tự ý thức được trách nhiệm của mình hơn...

6. Phối hợp với các tổ chức như: Ban giám hiệu, công đoàn, đoàn trường để tổ chức các cuộc thi thể thao, văn nghệ, các chương trình game show về văn hóa

Học sinh tham gia một số hoạt động, văn hóa, thể thao, văn nghệ và trải nghiệm tham gia các làng nghề trong huyện và ngoài huyện

- Bên cạnh việc học văn hóa nhiều kiến thức và nhiều áp lực cho các em thì nhà trường cần phối hợp với đoàn trường và giáo viên chủ nhiệm tạo ra nhiều sân chơi bổ ích cho các em học sinh, tạo cảm hứng học tập cho các em tốt hơn, thu hút các em học sinh tham gia nhiều hơn và nhiệt tình hưởng ứng, qua đó còn giúp các em nâng cao hiểu biết về các lĩnh vực trong cuộc sống cũng như có niềm vui, hứng thú trong học tập.

- Hoạt động ngoại khóa mang lại nhiều lợi ích cho các em, một trong số đó là xả stress, mang lại sự thoải mái. Ngày ngày đến trường với những tiết học cứ lặp đi lặp lại sẽ khiến các em căng thẳng và chán nản. Thậm chí nhiều em rất lười đến trường vì muốn ngủ nướng, ở nhà chơi. Vì vậy việc thường xuyên tổ chức các hoạt động ngoại khóa cũng là biện pháp để giúp các em giảm bớt căng thẳng, mệt mỏi, có động lực đến trường. Ngoài ra, hoạt động ngoại khóa giúp các em cọ xát thực tế, mở mang kiến thức đời sống, xã hội.

- Có sức khỏe tốt các em mới học tập, vui chơi giải trí và phát triển tốt chính vì vậy việc nâng cao sức khỏe, rèn luyện thân thể cho học sinh luôn được nhà trường quan tâm. Những môn thể thao như bóng đá, bóng chuyền, bóng rổ.... không chỉ rèn luyện sức khỏe mà còn rèn luyện sự nhanh nhẹn, hoạt bát. Thông qua đó các em còn học được nhiều kỹ năng như sự tự tin, hòa đồng, khẳng định bản thân. Nhiều hoạt động khác như các câu lạc bộ hội họa, âm nhạc, tham quan dã ngoại... cũng giúp các em phát huy khả năng của mình.

- Đẩy mạnh kiến thức thực tế thông qua các hoạt động xã hội là nền tảng để các em phát triển trí tuệ vững chắc. Những bài học lí thuyết có thể các em không

nhớ lâu song khi được thực hành hay khi có điều kiện áp dụng sẽ là bài học bổ ích ghi sâu vào trí nhớ các em học sinh. Chú trọng đẩy mạnh thực hành thông qua các buổi học ngoại khóa vừa giúp các em tiếp thu kiến thức, kỹ năng mà không bị áp lực bởi một yếu tố nào. Đây là điều hiện nay được nhiều nhà trường áp dụng để giáo dục học sinh một cách hiệu quả.

- Học sinh đang tuổi mới lớn, ham sự sôi nổi, thích khẳng định mình,... việc tổ chức đá bóng, văn nghệ, bóng chuyền, thi đua tuần học tốt, báo tường 20/11, các hoạt động 26/3 v.v.. thu hút niềm phấn chấn rõ rệt của các em. Giáo viên chủ nhiệm cần gần gũi học sinh để chia sẻ với các em những giờ phút ấy. Đây là những giờ phút các em thể hiện sự hồn nhiên, trong sáng và hướng thiện, thích bộc bạch với bạn bè cũng như giáo viên chủ nhiệm. Khi học sinh gần cái Thiện, cái Đẹp và cái xấu sẽ xa rời bạo lực cũng như các tệ nạn xã hội khác.

Tổ chức Đoàn vốn là nơi tạo ra nhiều sân chơi lành mạnh, bổ ích, đào tạo ra nhiều gương mặt tiêu biểu tiên tiến. Vì vậy trong công tác chủ nhiệm việc kết hợp với Đoàn trường là rất cần thiết. Đoàn trường có nhiều ưu thế đối với việc giúp giáo viên chủ nhiệm trong những việc như:

- Giáo dục “*nền nếp, kỉ cương, tình thương, trách nhiệm*”, đặc biệt là giáo dục cách nhận thức, cách sống cho học sinh qua các ngày lễ lớn, các phong trào học tập, văn nghệ, thể thao, về nguồn,... Đoàn kết hợp với các cơ quan chức năng hỗ trợ khó khăn cho đoàn viên.

- Đoàn trường có khả năng tập hợp đoàn kết đoàn viên, thanh niên vào các hoạt động bổ ích qua đó giáo dục tư tưởng, giáo dục kỹ năng sống qua từng giao tiếp nhỏ.

- Đoàn kết nạp thanh niên vào tổ chức Đoàn để góp phần xây dựng Đoàn và Đảng.

- Những năm gần đây, do có sự cải tiến về chế độ làm việc, Đoàn có thêm thời gian tham gia sâu vào công tác thi đua, giáo dục học sinh cá biệt và đã hoàn thành tốt công việc được giao.

- Kết hợp với Đoàn trường để giáo dục học sinh cá biệt, học sinh có nguy cơ tảo hôn

- Kết hợp với Đoàn trường để hỗ trợ khó khăn cho Đoàn viên.

- Giáo viên chủ nhiệm phải nắm được các hoạt động, các ưu, khuyết điểm (nếu có) của tổ chức Đoàn để vừa kết hợp với Ban Chấp Hành Đoàn giáo dục kỹ năng sống, đạo đức và pháp luật cho các em, khen thưởng học sinh, vừa chung sức với Đoàn khi tổ chức này mời tham gia hoạt động. Gần Ban chấp hành Đoàn, giáo viên chủ nhiệm càng hiểu học sinh lớp mình hơn, từ việc hình thành nhân cách cho đến việc nhắc nhở trang phục... đều có Đoàn kề cận. Giáo viên chủ nhiệm càng tranh thủ sự giúp đỡ của Đoàn trường càng làm việc có hiệu quả. Thực tế giáo viên

chủ nhiệm không thể bám lớp liên tục nên cần báo cho Đoàn hỗ trợ giúp đỡ học sinh quan tâm sát cánh cùng các em và cần phải phát hiện kịp thời đến những em học sinh có dấu hiệu tảo hôn hoặc hôn nhân cận huyết thống.

- Giáo viên chủ nhiệm cần nhận rõ ưu thế đặc biệt của Đoàn thanh niên đối với học sinh mà cá nhân mình không thể thay thế dù có phấn đấu hết mình. Tổ chức Đoàn Thanh niên là tổ chức của tuổi trẻ. Đây là môi trường gần gũi, bằng nhiều phương pháp đã giáo dục nhân sinh quan, thế giới quan cho học sinh theo từng nhiệm vụ năm học mà Đoàn cấp trên và chi bộ giao phó. Những năm gần đây, Đoàn trường giáo dục kỹ năng sống cho học sinh, theo dõi thi đua kịp thời, sâu sát, giáo viên chủ nhiệm càng phối hợp giáo dục học sinh thuận lợi hơn nhiều so với các năm.

* Kết quả: Trong quá trình tôi chủ nhiệm lớp qua các khóa luôn đứng đầu về các hoạt phong trào như: Văn nghệ, bóng đá, bóng chuyền, viết báo tường hoạt động stem... Luôn đạt giải cao của toàn trường và đặc biệt là các em học sinh luôn hứng thú và tham gia nhiệt tình

7. Phối hợp với phụ huynh, hội cha mẹ học sinh, trường bản, xã để thực hiện việc tuyên truyền, vận động chống lại nạn tảo hôn

Cứ mỗi năm học mới thì đầu năm học nhà trường tổ chức họp phụ huynh cho các lớp các khối, thì đây là cơ hội để phụ huynh và giáo viên thảo luận về những vấn đề còn tồn tại trong lớp học, về từng em học sinh.

- Như đã nói ở trên do ở khu vực miền núi nên các em phải xa nhà ra thị trấn học thì vấn đề kết hợp với phụ huynh rất khó khăn chỉ có liên hệ qua điện thoại. Có những phụ huynh cũng không có điện thoại nên càng khó khăn hơn, nhưng không vì thế mà giáo viên không có cách để liên lạc với phụ huynh của các em học sinh vì đây là một trong những việc làm hết sức cần thiết.

- Ngoài những nội dung cần phổ biến chung, giáo viên chủ nhiệm cần phối hợp với Ban đại diện cha mẹ học sinh của lớp, tổ chức trao đổi kinh nghiệm giáo dục kỹ năng sống, giáo dục đạo đức con em. Trong những cuộc họp phụ huynh hoặc một nhóm phụ huynh thì tôi không đưa ra thông báo cụ thể những em còn yếu kém, chưa ngoan trong cuộc họp vì như vậy dễ làm cho cha mẹ các em bị mặc cảm do khuyết điểm của con em mình. Tôi thường sắp xếp việc gặp từng cha mẹ học sinh đến trường vào các thời điểm khác nhau để trao đổi về tình hình học tập, rèn luyện của con em họ và thống nhất cha mẹ học sinh về phương pháp giáo dục. Hơn nữa đối với những gia đình có hoàn cảnh khó khăn thì đây cũng là dịp để tôi động viên họ cố gắng để cho con em họ tiếp tục đến trường.

- Nâng cao nhận thức về giáo dục đối với cha mẹ học sinh và giúp họ ý thức rằng bố mẹ là người quan trọng nhất và là chủ thể của giáo dục chứ không phải là nhà trường; giữa nhà trường và cha mẹ học sinh phải có sự phối hợp chặt chẽ để thực hiện tốt việc giáo dục đạo đức và giáo dục kỹ năng sống cho các học sinh.

Hình ảnh họp phụ huynh đầu năm học 2018 - 2019

- Nhiệm vụ chính của giáo viên chủ nhiệm là cần thực hiện tốt những hình thức phối hợp cơ bản như sau:

+ Thông báo kịp thời kết quả học tập và rèn luyện đạo đức, kỹ năng sống của học sinh về gia đình qua từng tuần, tháng, quý và cuối kỳ, cuối năm để gia đình nắm bắt kịp thời.

+ Phổ biến các quy định, nội quy của trường, lớp, đoàn trường về trách nhiệm giáo dục của cha mẹ học sinh đối với con cái, các văn bản liên quan đến giáo dục kỹ năng sống của cha mẹ đến con cái và tri thức khoa học về giáo dục.

- Bồi dưỡng, nâng cao nhận thức giáo dục cho Ban đại diện cha mẹ học sinh, họ chính là cầu nối giữa giáo viên chủ nhiệm đến từng gia đình học sinh.

- Để làm tốt công việc, Ban đại diện cha mẹ học sinh nhất là Ban cha mẹ học sinh nhà trường phải được ổn định lâu dài hơn là thay đổi hàng năm vì họ cần được bồi dưỡng kiến thức liên quan đến nhiệm vụ.

- Việc bầu Ban đại diện cha mẹ học sinh phải là người gần địa bàn trường học có uy tín, có tinh thần trách nhiệm, có trình độ hiểu biết và năng lực hoạt động. Để làm tốt công tác này giáo viên chủ nhiệm phải tìm hiểu trước những người có khả năng, điều kiện và nhiệt huyết để cử vào ban đại diện.

- Ban đại diện cha mẹ học sinh làm việc theo tinh thần tự nguyện, không vụ lợi và đôi khi còn đóng góp cả tiền của cho các hoạt động của nhà trường. Nhà trường cần phải tôn trọng những đóng góp và có biện pháp phát huy sự cống hiến của họ. Hiệu trưởng cũng phải tư vấn cho Ban đại diện cha mẹ học sinh những kiến thức, kỹ năng để họ thực hiện tốt vai trò, nhiệm vụ của mình.

- Nâng cao nhận thức giáo dục cho cha mẹ học sinh bằng cách trao đổi kinh nghiệm giáo dục bồi dưỡng tri thức khoa học cho các bậc cha mẹ học sinh thông

qua các buổi thảo luận, các cuộc họp, hội thảo, báo cáo chuyên đề,... về giáo dục. Tri thức khoa học về giáo dục của cha mẹ học sinh sẽ có tác động tích cực trong việc nâng cao hiệu quả giáo dục ở nhà. Tri thức khoa học giáo dục mà cha mẹ học sinh cần biết, bao gồm các kiến thức chung về mục tiêu, nhiệm vụ giáo dục; về vai trò đặc biệt của gia đình trong việc hình thành và phát triển nhân cách của học sinh; về đặc điểm tâm sinh lý ở độ tuổi của các em, những tác động của môi trường làm biến đổi định hướng và giá trị của các em.

- Thực hiện phối hợp với Ban đại diện cha mẹ học sinh. Quan hệ giữa nhà trường với Ban đại diện cha mẹ học sinh là quan hệ phối hợp. Hiệu trưởng cần phát huy tốt vai trò của Ban đại diện trong việc kết hợp giáo dục học sinh và phát triển nhà trường. Một số công việc hiệu trưởng cần thực hiện như sau:

+ Chủ động phối hợp tổ chức họp cha mẹ học sinh định kỳ, bầu ban đại diện ở các lớp và toàn trường.

+ Tạo điều kiện cho Ban đại diện hoạt động cả về thời gian và không gian.

+ Vận động cha mẹ học sinh tham gia vào các hoạt động giáo dục của trường, giúp nhà trường tổ chức tốt các hoạt động ngoại khóa như giáo dục truyền thống, hội thao, văn nghệ, các hoạt động ngoài giờ lên lớp.

+ Huy động sự đóng góp của Ban đại diện cho một số hoạt động của nhà trường như hỗ trợ khen thưởng, vận động trợ giúp học sinh nghèo, tu sửa và trang bị cơ sở vật chất cho trường.

Ban giám hiệu trường đứng đầu, chịu trách nhiệm về mọi hoạt động trong nhà trường. Chính vì thế việc phối hợp với Ban giám hiệu trường là điều tất yếu để có thể duy trì được nề nếp cũng như sĩ số học sinh lớp mình. Tôi thường báo cáo lên Ban giám hiệu nhà trường những thông tin liên quan đến lớp, học sinh một cách kịp thời, chính xác theo từng tháng, hoặc từng quý như:

- Tổng số học sinh của lớp theo từng tháng, từng kỳ. Đặc biệt nếu có trường hợp học sinh vi phạm về vấn đề đạo đức hay học sinh có dấu hiệu bỏ học thì ngay lập tức phải thông báo và phối hợp với Ban giám hiệu nhà trường tìm hướng giải quyết. Ngoài ra chế độ đối với học sinh cũng hết sức quan trọng nên tôi cũng thường xuyên báo cáo về những vấn đề như: Tổng số em học sinh thuộc hộ nghèo được hưởng theo Nghị định 81 theo kỳ, số em học sinh được nhận chế độ tiền ăn, tiền ở theo Nghị định 116 theo từng đợt phát.

- Các kiến nghị của phụ huynh cần trao đổi với nhà trường cũng là một trong những nội dung cần được báo cáo lên Ban giám hiệu để kịp thời giải đáp những thắc mắc của phụ huynh.

- Báo cáo những học sinh có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, cùng với nhà trường tìm cách tháo gỡ để các em có điều kiện học tập tốt hơn.

-.....

* **Kết quả:** Đa số các bậc cha mẹ học sinh đã hiểu ra vấn đề và hệ lụy của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. thay đổi suy nghĩ lệch lạc và xóa bỏ nạn tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống, xóa bỏ hủ tục lạc hậu, tục bắt vợ, bắt chồng, hẹn ước...

8. Công tác phối hợp với các nguồn lực ngoài nhà trường, các ngành chức năng Biên phòng, An ninh xã, huyện và các tổ chức từ thiện,...

Để ngăn chặn tình trạng học sinh tảo hôn bỏ học, vận động, tuyên truyền các em có ý định bỏ học tảo hôn, tiếp tục theo học, các cấp các ngành, đoàn thể quần chúng xã hội đã tiến hành nhiều biện pháp như: tuyên truyền, vận động, trợ giúp các em có hoàn cảnh khó khăn về tinh thần cũng như vật chất. Giúp đỡ, hỗ trợ học sinh có hoàn cảnh khó khăn như cấp xe đạp, đồ dùng học tập cũng là biện pháp giúp các em không có ý định bỏ học tảo hôn hoặc trong lúc đang học mà tảo hôn. Phải tranh thủ các nguồn hỗ trợ của các mạnh thường quân giúp trường sách vở, bút mực, quần áo,... cho học sinh có hoàn cảnh khó khăn, góp phần giảm đáng kể số học sinh nghỉ bỏ học. Trong mỗi năm học nhà trường cũng tổ chức gây quỹ, vận động các mạnh thường quân để có những chương trình trao học bổng cho các em có tinh thần học tập tốt, chăm ngoan để các em có động lực học tập tốt hơn.

Hình ảnh này là một trong những đội gây quỹ từ thiện cho học sinh khu vực miền núi trong nhiều năm

* **Kết quả:** Đã kêu gọi được nhiều nhà hảo tâm, mạnh thường quân, đội tình nguyện, nhà tài trợ trao tặng cho những học sinh nghèo, hoàn cảnh khó khăn những món quà về học tập như sách vở, út, cặp sách thậm chí có xe máy điện, xe đạp điện và xe đạp... Đây là những món quà tinh thần quý giá giúp các em học sinh vượt qua rất nhiều khó khăn để vươn lên học tập hướng tới tương lai.

Ngành chức năng phổ biến pháp luật cho người dân xã Na Ngoi Kỳ Sơn. Ảnh: KL

IV. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC TRONG QUÁ TRÌNH NGHIÊN CỨU VÀ THỰC HIỆN

Qua một thời gian thực hiện các biện pháp trên tôi thấy hiệu quả rõ rệt và dưới đây là kết quả tập thể do tôi chủ nhiệm đã đạt được:

- Vấn đề học sinh bỏ học để lấy chồng hoặc vợ là 0%
- Uy tín nhà giáo được nâng cao, tạo được niềm tin trong phụ huynh học sinh.
- Quan hệ giữa cô trò, bạn bè ngày càng được thắt chặt và đoàn kết.
- Các em học sinh cảm thấy tự tin hơn trong việc giao tiếp với mọi người
- Mạnh dạn đưa ra được suy nghĩ, cảm nhận của mình hơn.

* Về công tác đoàn: Năm học 2019 - 2020

+ Giải nhất báo tường

+ Giải nhất văn nghệ 20/11

+ Giải nhì toàn trường trong đợt thi đua 20/11

+ Giải nhì môn bóng đá của trường tổ chức

+ Cuối năm học được lớp tiên tiến xuất sắc

* Về công tác đoàn: Năm học 2020 - 2021

+ Giải nhì báo tường

+ Giải nhì văn nghệ 20/11

+ Giải nhì toàn trường trong đợt thi đua 20/11

+ Giải nhất môn bóng đá và nhì bóng chuyền nữ của trường tổ chức

+ Các phong trào thi đua chào mừng 90 năm ngày thành lập Đoàn đạt nhiều thành tích cao.

+ Giải nhì chăm sóc và thiết kế bồn hoa

+ Cuối năm học được lớp tiên tiến xuất sắc

+ Luôn nằm trong top các lớp các khối được nhà trường khen thưởng vì có nhiều thành tích trong thi đua.

+ Được Huyện Đoàn ghi nhận vì đã có nhiều thành tích xuất sắc trong công tác đoàn (chi đoàn 10C3, 11C3, 12C3).

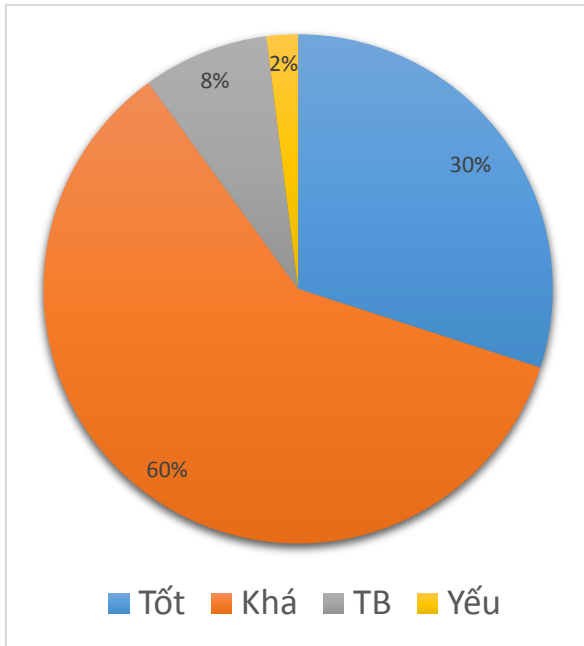
+ Mặc dù trường đóng trên địa bàn miền núi có xuất phát điểm thấp nhưng bằng sự nỗ lực của cô và trò năm học 2019- 2020. Tập thể lớp tôi luôn đạt được nhiều kết quả cao trong học tập cũng như trong thi đua.

+ Số lượng học sinh khá, giỏi đạt kết quả cao.

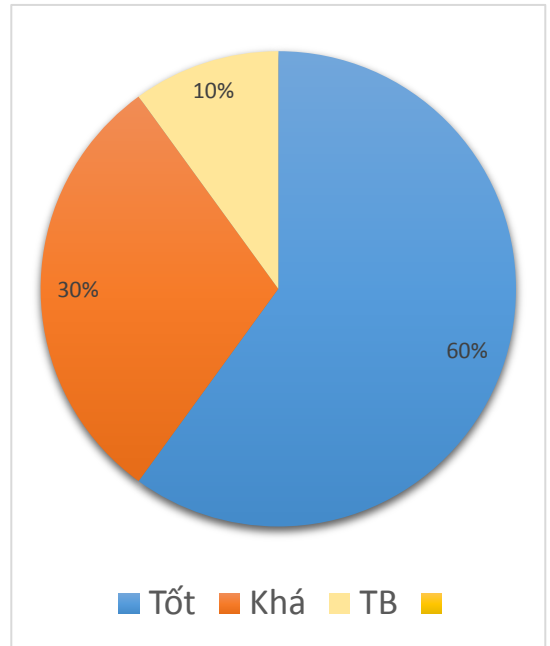
- Số lượng học sinh bỏ học, tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong 3 năm gần đây là không còn.

- Kết quả cuối năm của các tập thể do nhà trường xếp loại: là 1 trong 3 tập thể tiên tiến xuất sắc của trường.

* Biểu đồ thể hiện tỷ lệ phần trăm hạnh kiểm trước và sau khi áp dụng các biện pháp trên:

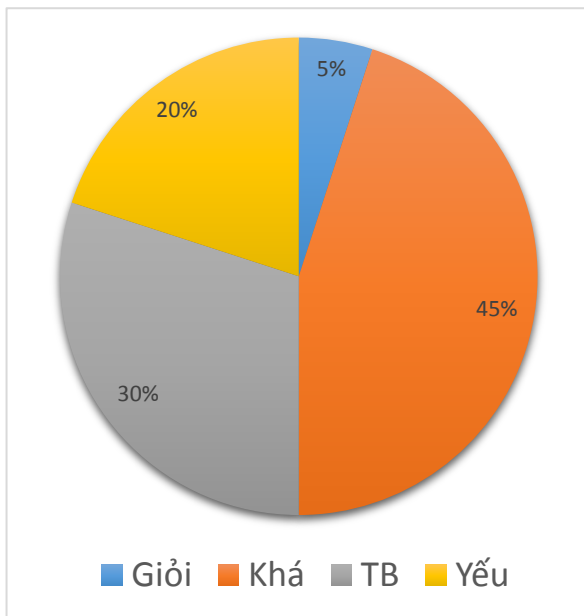

Tỷ lệ trước khi áp dụng

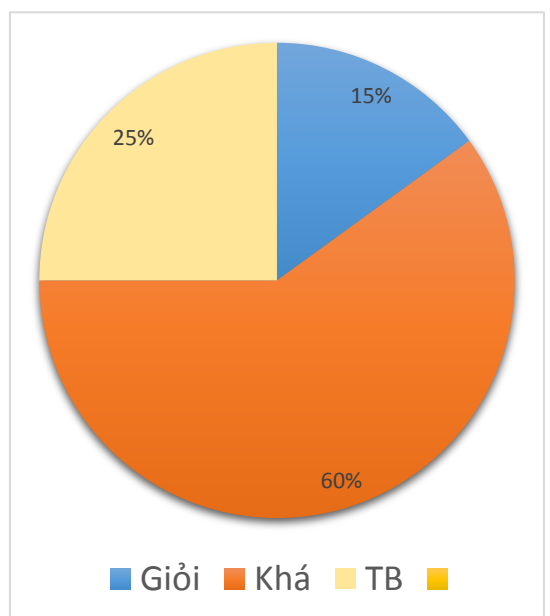

Tỷ lệ sau khi áp dụng

* Về học tập tỷ lệ phần trăm chất lượng đầu năm khi chưa áp dụng các biện pháp và cuối năm sau khi áp dụng các biện pháp như sau:

Tỷ lệ học lực đầu năm

Tỷ lệ sau khi áp dụng

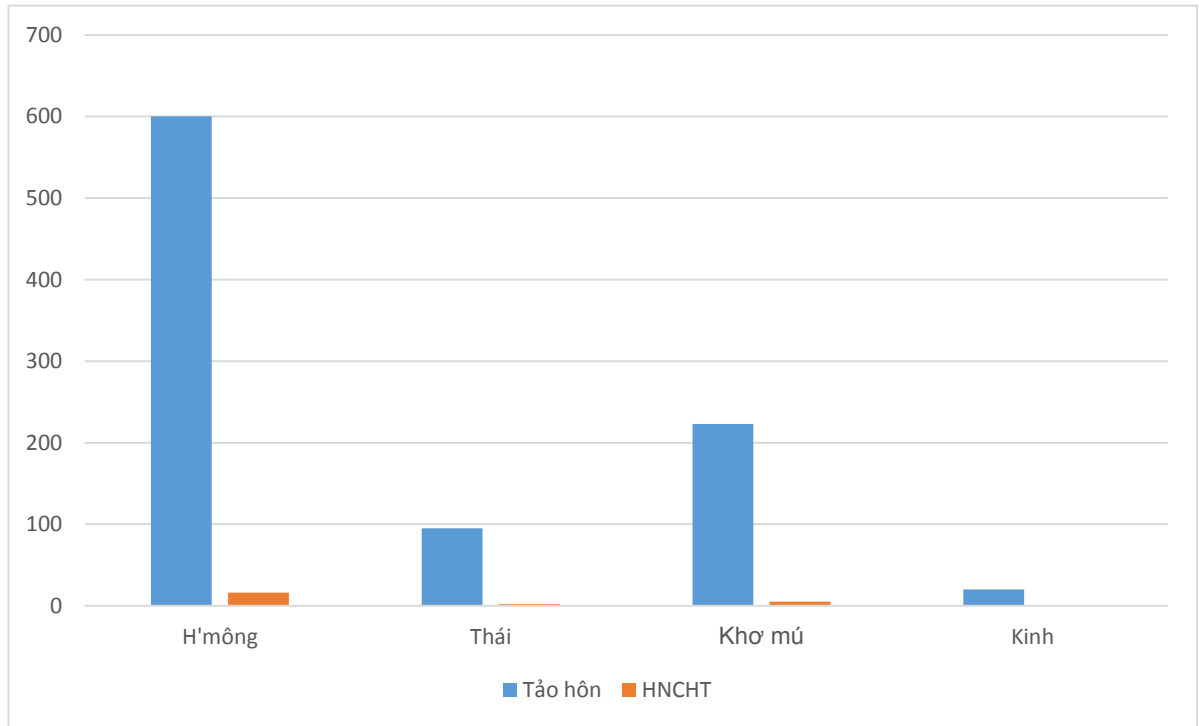
Theo thống kê và điều tra của tôi kết hợp cùng với Nhà trường thì tỷ lệ học sinh có nguy cơ bỏ học trong các lớp, khối của trường mà tôi đang khảo sát có số

liệu như sau:

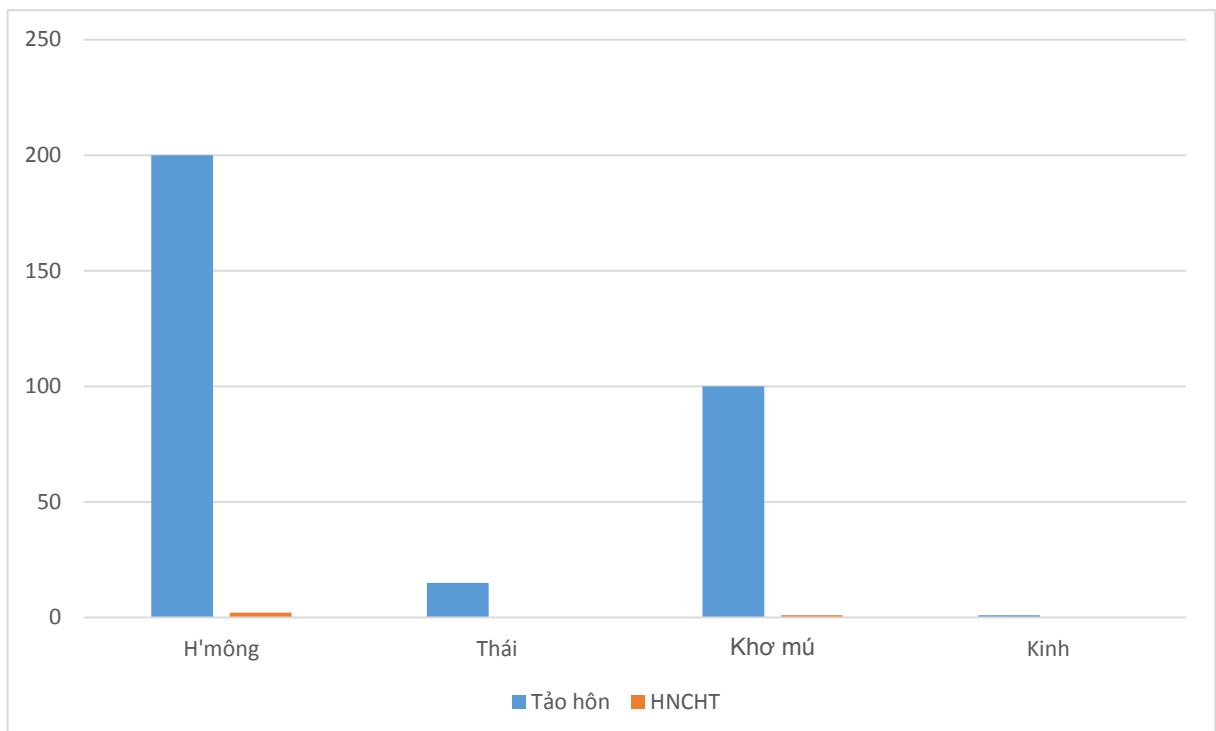
* Kết quả khảo sát trước khi áp dụng biện pháp:

Tình trạng táo hân và hân nhân cận huyết thống được thể hiện rõ qua biểu đồ sau:

Kết quả minh chứng khi sử dụng **“Một số giải pháp nhằm hạn chế nạn táo hân của học sinh người dân tộc thiểu số ở các trường THPT miền núi Nghệ An”**

* Kết quả khảo sát sau khi áp dụng biện pháp:

Tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống được thể hiện rõ qua biểu đồ sau:

- Về phía học sinh Qua số liệu thống kê ở các trường trên địa bàn huyện Kỳ Sơn, với việc áp dụng hình thức giáo dục kỹ năng sống, giáo dục đạo đức qua hoạt động nhằm duy trì sĩ số và giảm tỷ lệ học sinh bỏ học ở khu vực miền núi trên, tôi nhận rằng nó mang lại hiệu quả rất cao. Trước sự quan tâm của giáo viên chủ nhiệm nói riêng và các cô thầy bộ môn các ngành chức trách nói chung, cách thức dạy học mới, hiện đại, tạo môi trường cho học sinh được làm chủ trong việc hình thành kiến thức - kỹ năng, xây dựng ý thức, thái độ tích cực và những năng lực - phẩm chất cần có cho bản thân... Với những lớp không áp dụng phương pháp của đề tài, hiệu quả giáo dục thấp hơn đáng kể. Về phía giáo viên phần lớn các giáo viên áp dụng phương pháp này đều thống nhất cao và đồng thuận ý kiến tiếp tục sử dụng và nhân rộng hơn.

- Trong những năm qua, được sự quan tâm của cả hệ thống chính trị, cấp ủy, chính quyền và ngành chức năng đã tích cực tham gia vận động nhân dân trên địa bàn huyện chấp hành tốt đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, đặc biệt là Luật Hôn nhân và Gia đình, tập trung vào tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. Từ đó, tạo sự chuyển biến và nâng cao nhận thức của người dân. Tuy nhiên, trong giai đoạn từ năm 2019-2021 tình hình tảo hôn tại một số địa bàn vùng sâu, vùng xa có sự gia tăng, chưa có hướng xử lý hiệu quả. Vì vậy vấn đề là người dân phải nắm rõ nội quy của pháp luật

Nam đủ 20 tuổi, Nữ đủ 18 tuổi. Việc kết hôn là phải được pháp luật công nhận và làm đăng ký kết hôn ở xã chính quyền và do nam nữ quyết định khi cả 2 đã đủ tuổi kết hôn và tìm hiểu nhau kỹ càng trước khi về chung sống với nhau.

PHẦN III. KẾT LUẬN

1. Tính mới của đề tài

Đề tài đã đưa ra được những giải pháp mang tính mới và sáng tạo về *“Một số giải pháp nhằm hạn chế nạn tảo hôn của học sinh người dân tộc thiểu số ở các trường THPT miền núi Nghệ An”*

Các giải pháp đưa ra đã được triển khai, kiểm nghiệm trong ba năm học gần đây đã mang lại hiệu quả cao. Đề tài không chỉ giúp cho học sinh hiểu được sâu sắc hơn giá trị của việc học tập, giảm tỷ lệ tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống. Đề tài đáp ứng được quan điểm, yêu cầu, tình hình ở miền núi Kỳ Sơn nói chung và Nghệ An nói riêng phương pháp dạy học và quản lý học sinh, kiểm tra đánh giá theo yêu cầu phát triển năng lực của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Vận dụng đề tài vào thực tiễn này trong nhà trường sẽ mang lại hiệu quả cao hơn trên cơ sở thực tiễn. Một người giáo viên chủ nhiệm tốt sẽ góp phần xây dựng nên một tập thể lớp giỏi, nhiều giáo viên chủ nhiệm tốt sẽ xây dựng nên một nhà trường vững mạnh. Sự quan tâm thường xuyên của người giáo viên chủ nhiệm chính là một yêu cầu vô cùng cần thiết để từ đó hạn chế tình trạng bỏ học của học sinh. Giáo viên chủ nhiệm là cầu nối giữa các tổ chức trong trường, giữa các giáo viên bộ môn với tập thể học sinh lớp chủ nhiệm. Công tác phối hợp với giáo viên bộ môn tốt sẽ làm cho công tác chủ nhiệm thành công hơn. Sự hợp tác chặt chẽ, thường xuyên của giáo viên chủ nhiệm với phụ huynh học sinh chính là nhân tố quyết định việc hạn chế tình trạng bỏ học của học sinh.

Đề tài mang lại được nhiều kết quả rõ rệt thông qua sĩ số lớp học, chất lượng giáo dục về văn hóa, kỹ năng sống, giáo dục đạo đức. Nắm được cơ bản về luật hôn nhân gia đình. Nhận ra được hệ lụy, hậu quả của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống thông qua các buổi thực tế ở các bản, xã trong huyện và ngoài huyện miền núi.

2. Tính khoa học

Đề tài đảm bảo tính chính xác khoa học. Các phương pháp nghiên cứu phù hợp với đối tượng, cấu trúc logic, hợp lí, chặt chẽ, đúng qui định. Nội dung của đề tài được trình bày, lí giải vấn đề một cách mạch lạc, rõ ràng. Các luận cứ khoa học có cơ sở vững chắc, khách quan, các số liệu được thống kê chính xác, trình bày có hệ thống. Phương pháp xử lí, khai thác tài liệu được tiến hành đúng qui định chuẩn của một công trình khoa học. Đưa ra đủ đúng luật hôn nhân gia đình. Đề tài được lập luận chặt chẽ, thấu đáo, có tính thuyết phục cao.

3. Tính hiệu quả

Đề tài được trình bày rõ ràng, cụ thể dễ áp dụng. Ba năm qua tôi và các đồng nghiệp đã thể nghiệm phương pháp giáo dục kỹ năng sống này và hiệu quả được nâng lên rõ rệt. Những lợi ích của việc giáo dục kỹ năng sống theo hình thức này là rất lớn đối với tất cả những giáo viên đã, đang và sẽ chủ nhiệm lớp

trong nhà trường.

- Về phía học sinh: tăng sự chuyên cần, ý thức được hậu quả và hệ lụy của việc tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống, tự tin và cải thiện đáng kể thái độ học tập, hành vi ứng xử, hướng tới con đường phát triển về thể chất, văn hóa và tương lai.

- Về phía giáo viên chủ nhiệm: giáo dục theo hình thức tuyên truyền vận động, tổ chức các hoạt động ý nghĩa cho các em học sinh, tạo điều kiện cho giáo viên nâng cao tính chuyên nghiệp và hợp tác giữa các đồng nghiệp cũng như cơ hội để xây dựng mối quan hệ tốt với học sinh. Giáo viên cảm thấy yêu nghề hơn khi thấy các em chăm ngoan hơn, chuyên cần hơn, có tinh thần cao trong học tập và tham gia nhiệt tình các một hoạt động ngoại khóa mang tính hiệu quả cao và làm cho học sinh của mình thích thú, đam mê hơn với những buổi đến trường và các nội dung giáo dục trong nhà trường, thúc đẩy phong trào mỗi giáo viên là tấm gương tự học học, tự sáng tạo trong hội đồng sư phạm nhà trường.

Sau khi áp dụng những phương pháp trên hứng thú học tập của học sinh được gia tăng, ý thức chăm ngoan và đi học đều đặn mang lại kết quả cao và rèn luyện tính siêng năng cần cù trong học tập được nâng cao và cụ thể hóa bằng những hành động thiết thực, bản thân giáo viên cũng được sáng tạo và làm mới mình trong nghề, mong muốn được cống hiến nhiều hơn cho sự nghiệp trồng người. Với những kết quả đó, chúng tôi có thể khẳng định rằng đề tài ***“Một số giải pháp nhằm hạn chế nạn tảo hôn của học sinh người dân tộc thiểu số ở các trường trung học phổ thông miền núi Nghệ An”*** Đã thực sự góp phần vào việc nâng cao chất lượng việc dạy và học duy trì sĩ số, giảm tỷ lệ học sinh bỏ học tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống, giảm thiểu học sinh vi phạm các vấn đề về đạo đức và có kỹ năng sống tốt hơn trong sinh hoạt hàng ngày mang lại sự yên tâm, niềm vui cho các em mỗi khi đến trường.

PHẦN VI. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

1. Với các cấp, các ngành quản lí

Giáo dục học sinh về công tác giáo dục kỹ năng sống và giáo dục đạo đức, tuyên truyền, vận động học sinh bỏ học tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống của học sinh dân tộc thiểu số ở trường THPT ở khu vực miền núi Nghệ An: Cần quan tâm đến giáo viên chủ nhiệm và giao nhiệm vụ và đặc biệt giáo viên nữ đang có con nhỏ dưới 36 tháng thì nên miễn chủ nhiệm vì trong giai đoạn này các cô không đủ thời gian để quan tâm đến các em học sinh nên sẽ dẫn đến tình trạng bỏ học. Tuy nhiên, việc áp dụng phương pháp này không chỉ mang lại kết quả cao, bền vững khi thu hút được sự quan tâm đầy đủ của các giáo viên chủ nhiệm, nhà trường và các cấp trường học, đặc biệt các trường học ở khu vực miền núi, vùng sâu, vùng xa, của toàn xã hội và đặc biệt là các cấp quản lí ngành giáo dục từ việc ban hành văn bản chỉ đạo.

Đưa các quy định của pháp luật về tuổi kết hôn, đăng ký kết hôn, cam kết không tảo hôn, thực hiện đăng ký kết hôn, đăng ký khai sinh theo đúng quy định và bảo đảm thực hiện các nội dung chăm sóc sức khỏe sinh sản, sức khỏe bà mẹ, trẻ em... vào hương ước, quy ước thôn bản, tiêu chuẩn xếp loại gia đình văn hóa, thôn, bản văn hóa. Tổ chức sơ kết, tổng kết rút kinh nghiệm, kịp thời đề ra các giải pháp chỉ đạo, tổ chức thực hiện có hiệu quả việc ngăn chặn tình trạng tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống.

2. Với giáo viên chủ nhiệm lớp

Để làm tốt công tác giáo dục kỹ năng sống và giáo dục đạo đức, tuyên truyền, vận động học sinh vắng học thường xuyên và có nguy cơ bỏ học để kết hôn ở trường THPT ở khu vực miền núi Nghệ An yêu cầu giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn phải thực sự tâm huyết, hiểu và chia sẻ, đồng cảm với các em HS. Quan tâm sát sao, nhiệt tình, có trách nhiệm cao... Phải bình tĩnh, khéo léo, tìm hiểu nguyên nhân và dùng các biện pháp tâm lý hạn chế từ từ. Tổ chức các hoạt động tập thể như tham quan, thăm hỏi, giúp đỡ công việc gia đình của những em học sinh có hoàn cảnh khó khăn, neo đơn... Giúp các em có tinh thần đoàn kết gắn bó. Qua trao đổi với các giáo viên bộ môn, giáo viên chủ nhiệm sẽ nắm vững hơn về số lượng học sinh nghỉ học của lớp mình qua từng buổi học để tức thời có kế hoạch điều chỉnh cũng như động viên theo dõi giúp các em có ý thức chuyên cần hơn trong học tập. Thông qua phương pháp này giáo viên chủ nhiệm cũng có thể phân loại đặc điểm tình hình học sinh trong lớp mình. Không tính toán, không quản khó khăn phải sát thực với các em học sinh, quan tâm đến từng đối tượng học sinh... Đặc biệt, giáo viên cần không ngừng học tập, nâng cao kinh nghiệm tổ chức, hướng dẫn học sinh thực hiện các nhiệm vụ học tập và sáng tạo. Ngoài ra, một yếu tố nữa tạo nên sự thành công đó là giáo viên cần liên kết với nhiều ban để tổ chức các hoạt động của lớp, trường vào hoạt động ngoại khóa. Bằng cách này, giáo viên không chỉ hiểu rõ hơn học sinh của mình mà còn có thể trở thành điểm

tự tinh thần tin cậy giúp các em học tập và rèn luyện nhân cách đạo đức và biết kỹ năng sống sinh hoạt, học tập ngày càng hoàn thiện hơn cần có thêm những kiến nghị về ban lãnh đạo.

3. Về phía học sinh

Học sinh cần có tinh thần trách nhiệm cao trong học tập và rèn luyện tính chuyên cần, chăm chỉ trong học tập, năng lực, phẩm chất cần thiết làm cơ sở cho việc lựa chọn nghề nghiệp và học tập suốt đời, trở thành những con người Việt Nam sống có ích. Sau những kết quả học tập của các em học sinh qua các kỳ và các năm các em thấy vui vì những nỗ lực của các em đã được đền đáp, thấy vui và hạnh phúc, phấn khởi hơn để có động lực và năng lượng dồi dào để bước tiếp năm học tiếp theo.

Trên đây là nội dung đề tài sáng kiến kinh nghiệm được bản thân tôi đúc rút trong quá trình chủ nhiệm lớp và dạy học. Những gì tôi trình bày trong đề tài là sự nghiên cứu tìm tòi và vận dụng vào thực tiễn trong một thời gian dài và thực sự đã mang lại những hiệu quả rất thiết thực góp phần vào công tác giáo dục đạo đức, tuyên truyền, vận động học sinh vắng học thường xuyên và có nguy cơ bỏ học ở trường THPT ở khu vực miền núi. Tuy nhiên, đề tài sẽ còn những chỗ chưa thật sự thỏa đáng, rất mong nhận được những góp ý từ Hội đồng khoa học các cấp và các đồng nghiệp để bổ sung hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII (1998), *Nghị quyết trung ương lần thứ 5*, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1998, tr.40-83.
2. Nguyễn Thanh Bình (2005), “Quan niệm về chất lượng giáo dục phổ thông ở Việt Nam”, *Tạp chí Giáo dục*, số 122.
3. *Công tác chủ nhiệm ở trường trung học*, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.
4. Phạm Khắc Chương, Trần Văn Chương (1999), *Đạo đức học*, NXB Giáo dục.
5. Dương Văn Duyên (chủ biên) (2013), *Đạo đức học đại cương*, NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội.
6. Vũ Trọng Dung (2005), *Giáo trình đạo đức học Mác - Lênin*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
7. *Giáo trình tâm lý sư phạm*.
8. G. Bandzeladze (1985), *Đạo đức học*, tập 1, NXB Giáo dục Hà Nội.
9. *Những điều Giáo viên chủ nhiệm cần biết*, NXB Lao động.
10. *Sổ chủ nhiệm lớp*.
11. *Tài liệu bồi dưỡng cán bộ quản lý, giáo viên về công tác chủ nhiệm trong trường trung học cơ sở, trung học phổ thông (Quyển 1 và quyển 2)*, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.
12. Tỉnh ủy Nghệ An (2017), *Chỉ thị số 33-CT/TU, ngày 30/10/2017* của Tỉnh ủy về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với cấp ủy, chính quyền các cấp trong việc phòng chống tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn các huyện miền núi. *Quyết định số 498/QĐ-TTg, ngày 14/4/2015* của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2015-2025.
13. Nguyễn Quang Uẩn (chủ biên), Nguyễn Văn Luỹ, *Giáo trình tâm lý học đại cương*, NXB Đại học Sư phạm.
14. Các tập san giáo dục, các bài tham luận trên internet.
15. Các điều lệ luật hôn nhân gia đình của bộ luật Việt Nam
16. Một số giáo trình giáo dục về kỹ năng sống được phát hành và cấp phép của nhà sách Việt Nam.